Genoveva de Brabant

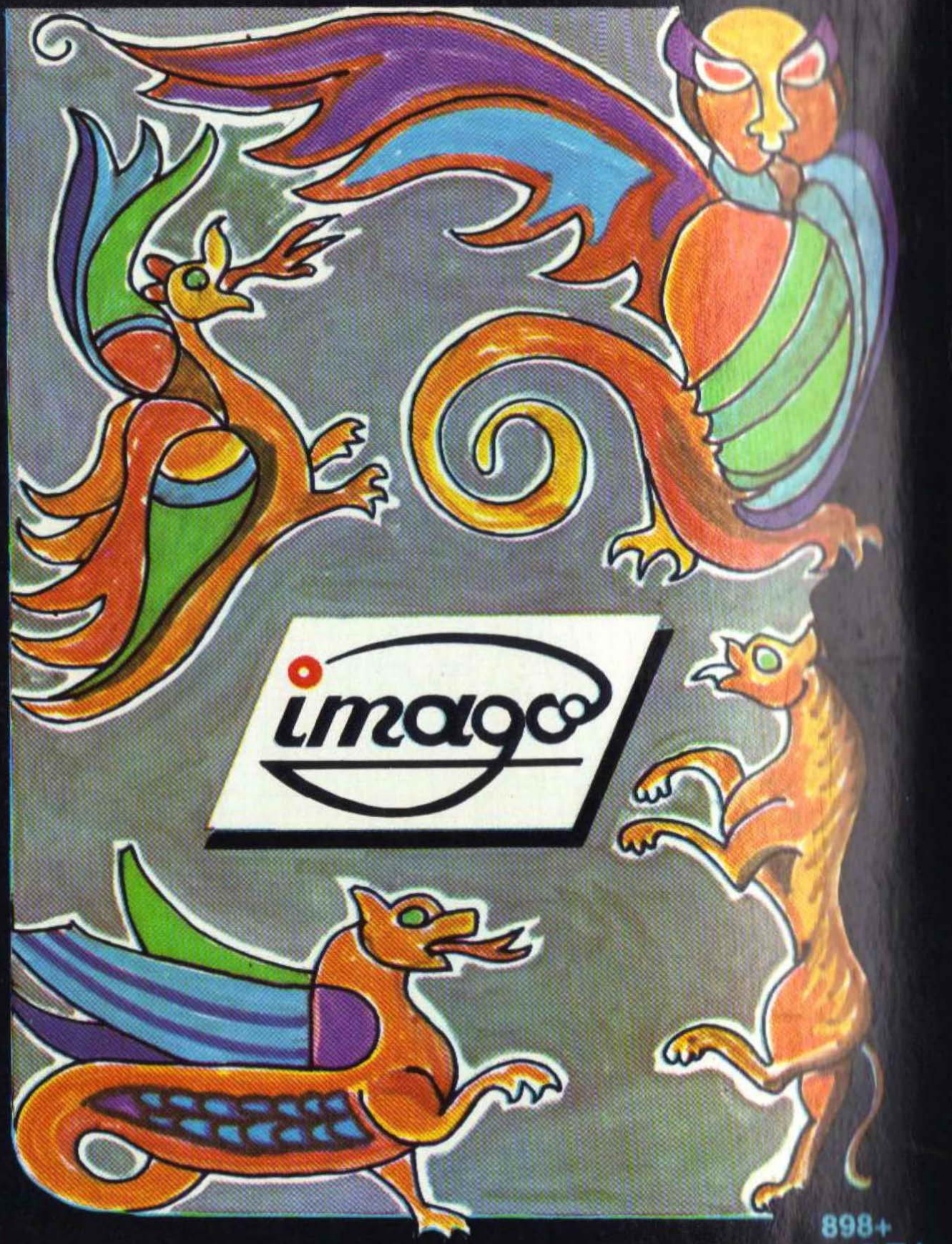

ISBN 973-95483-1-8

898+
2 T.L.
Total: 900 lei

S.C. IMAGO S.C.S.
Str. Fabricii, nr. 20 — 2400 SIBIU

Coli tipo: 6. Format: 16/61×86. Bun de tipar: 1994.
Tiraj 3.000 ex.

Tiparul executat la POLSIB S.A. SIBIU, sub c-da nr. 4 A 74.

1. Genoveva şi contele Siegfried

Faptele ce vom povesti aici s-au petrecut demult, foarte demult. Sînt din vremea cînd religia creştină izbutise să cîştige peste tot biruinţa asupra religiei păgîne şi îmblînzise moravurile locuitorilor, care erau aşa de războinici. Oamenii începuseră să lucreze pămîntul, lăsat pînă atunci mai mult în paraginâ. În locul pădurilor, care mai înainte acopereau o mare parte din pămînt, răsăriseră grădini frumoase şi ogoare cu o recoltă bogată. Lucrarea îngrijită a pămîntului dădea ţării întregi o înfăţişare cu totul nouă.

În această vreme atît de îndepărtată de noi trăia în Ţările-de-Jos un oarecare duce de Brabant. Însuşirile sale alese făcuseră să fie admirat şi să-i meargă faima în toată ţara. Era iubit de toată lumea şi ţinut în cinste mare din pricina firii sale evlavioase şi a sufletului său milostiv şi iubitor de dreptate. Soţia sa, care era înzestrată cu însuşiri tot atît de alese, făcea cu el un trup şi un suflet, iar Genoveva, fiica lor unică şi care le era atît de dragă, primea de la dînşii creşterea cea mai bună cu putinţă.

Încă din vîrsta cea mai fragedă, Genoveva se deosebea prin o inteligenţă ascuţită. Părinţii ei vedeau cum an de an se dezvoltă şi se întăresc întrînsa însuşiri cît se poate de preţioase. Era evlavioasă, blîndă, bună, modestă şi muncitoare. Aşezată la picioarele mamei sale, care, potrivit obiceiurilor de atunci, torcea lînă, învîrtea şi ea fusul cu o dibăcie uimitoare. Întrebările ei atît de la locul lor, răspunsurile ei

atît de drepte şi nimerite puneau în mirare pe mama sa, ducesa, care simţea o deosebită plăcere să-i dea poveţe şi învăţături de folos, tot stînd de vorbă şi muncind cu dînsa.

Însoţind pe părinţii ei, Genoveva mergea regulat la biserică. Aici, între tatăl şi mama sa, îngenunchia înaintea Sfîntului Altar. Îmbrăcată într-o rochiţă albă, cu părul care-i cădea pe umeri în bogate bucle aurii, părea că este un înger, mai ales cînd îşi înălţa spre cer frumoşii ochi albaştri.

Însă era un adevărat înger păzitor şi mîngîietor, cînd cerceta colibele oamenilor săraci sau cînd stătea la căpătîiul bolnavilor. Copiilor de oameni nevoiaşi le dădea îmbrăcăminte, lucrată de ea însăşi. Altor săraci le dăruia banii ce primea din partea tatălui ei, ca să-şi cumpere orice i-ar fi plăcut. În revărsatul zorilor sau după ce începeau să se lase umbrele serii o vedeai strecurîndu-se în colibele şi bordeiele unde era vreun bolnav, căruia îi aducea într-un coşuleţ mîncări bune şi foarte gustoase, de care se lipsise ea însăşi.

Aşa au trecut pentru Genoveva cei dintîi ani şi toţi anii copilăriei. Toate mamele o dădeau copiilor ca pildă vrednică de imitat.

Şi iată că un tînăr cavaler, contele Siegfried, cavaler pe cît de chipeş la înfăţişare, pe atît de viteaz şi, în acelaşi timp, om cu sufletul nobil, scăpase într-o luptă viaţa ducelui de Brabant, tatăl Genovevei. Atunci ducele, pe lîngă recunoştinţă, prinsese pentru dînsul o dragoste de părinte, îl pofti la sfîrşitul războiului să-l însoţească la castel. Aici, contele Siegfried avu prilejul să cunoască pe Genoveva, prinse drag de ea şi o ceru în căsătorie. Părinţii Genovevei au primit această cerere cu bucurie şi în curînd s-a făcut nunta la castelul ducelui.

După nuntă, tinerii căsătoriţi plecară la castelul contelui Siegfried. În ziua plecării, plîngea familia şi plîngeau toţi locuitorii ţinutului. Şi Genoveva, cu toate că-şi iubea soţul,

simţi o durere adîncă în suflet, cînd sosi clipa să se despartă de părinţii ei.

Îmbrăţişînd-o, tatăl ei, ducele, îi zise printre lacrimi:

— Mergi cu bine, copila mea! Mama ta şi eu am îmbătrînit, aşa că nu ştim dacă ne vom învrednici de fericirea de a te mai vedea, însă Dumnezeu va fi peste tot cu tine. Iubeşte-l, pleacă-te voiei Lui şi păstrează-ţi tare nădejdea în El. În chipul acesta, nu vom fi îngrijoraţi de soarta ta şi vom putea muri cu sufletul liniştit şi împăcat.

La rîndul ei. mama sa o strînse în braţele care îi tremurau. Citeva clipe n-a putut să vorbească, deoarece lacrimile şi sughiţurile îi înăbuşeau glasul.

— Genoveva, îi zise ea în sfîrşit, să auzim de bine. Să auzim de bine, copila mea mult iubită! Dumnezeu să te însoţească şi să te ia sub sfînta-i ocrotire! Nu ştiu ce îţi este scris de soartă; simt numai că inima îmi este plină de presimţiri triste. Pentru tatăl tău şi pentru mine, tu ai fost totdeauna mîngîierea noastră, cea mai mare bucurie a noastră pe pămînt. Fii şi de acum încolo tot aşa de bună şi virtuoasă şi să nu faci nimic de care ai putea roşi înaintea lui Dumnezeu şi înaintea mea. Aşa sînt sigură că te voi vedea din nou în rai, dacă nu-mi va fi dat să te mai văd pe pămînt.

Părinţii Genovevei se întoarseră după aceea spre contele Siegfried şi-i ziseră:

— Scumpul nostru fiu! Primeşte din mîinile noastre pe soţia ta; ea este bunul nostru cel mai preţios. Iubeşte-o mereu şi ţine pe lîngă ea locul părinţilor ei, pe care îi părăseşte.

Tocmai atunci veni şi episcopul Hidolf, care cununase pe tinerii căsătoriţi. Episcopul Hidolf era un bătrîn al cărui păr alb ca zăpada te făcea să-l respecţi, dar a cărui figură era

încă destul de tînără. Ridică mîinile spre cer și binecuvîntă tînăra pereche.

— Nu plînge, prințesă, zise el după aceea Genovevei, Dumnezeu îți păstrează o fericire mare, dar nu o fericire așa cum și-o închipuie fiecare aici. Va veni totuși ziua cînd vei mulțumi lui Dumnezeu cu lacrimi de bucurie. Fie el cu voi amîndoi!

La aceste cuvinte rostite cu glas impunător, în inimile tuturor celor de față s-a strecurat o presimțire tainică în ce privește soarta viitoare a Genovevei, o soartă, precum vom vedea, extraordinară. Sentimentul lor de durere se schimbă într-un sentiment de reculegere adîncă.

După toate acestea, contele Siegfried ajută Genovevei, care era palidă, tremura toată și abia putea să se țină pe picioare, să se urce pe un armăsar de o neîntrecută frumusețe. Se săltă apoi și el în șeaua armăsarului său și amîndoi ieșiră din curtea castelului și se îndepărtară urmați de un alai strălucitor de cavaleri.

Siegfriedsburg: așa se numea castelul la care Genoveva a fost dusă de soțul ei: Siegfriedsburg este un cuvînt german și înseamnă „castelul lui Siegfried". Deci se numea așa după numele contelui Siegfried, soțul Genovevei.

Castelul Siegfried era zidit pe niște stînci înalte între rîurile Mosela și Rin. Stăpînea deci tot ținutul dimprejur, iar de acolo aveai o vedere cu adevărat fermecătoare.

Înduioșat, Siegfried promisese să se poarte întocmai, apoi îngenunchie cu Genoveva și amîndoi primiră binecuvîntarea părintească.

Cînd Genoveva intră în castel, toți locuitorii din partea locului, îmbrăcați în haine de sărbătoare, se strînseră să o

primească. Poarta castelului era împodobită cu ramuri verzi de brad, iar drumul era așternut cu frunze și flori. Ochii tuturor erau îndreptați spre tînăra mireasă; fiecare dorea să o vadă, iar la vederea ei rămaseră cu toții în mirare și admirație.

Pe trăsăturile feței Genovevei se citea o nevinovăție desăvîrșită, o mare curățenie sufletească și o bunătate îngerească. Frumusețea ei avea ceva ceresc. Descălecă și salută pe toată lumea cu o drăgălășenie și cu o blîndețe pline de grații. Persoanelor în vîrstă le vorbi cu respect, pe mame le întrebă frumos despre vîrsta și numele copiilor lor și făcu la toți cîte un dar bogat.

Cu toții erau încîntați și străbătuți de recunoștință și devotament. Însă, cînd Genoveva le dete vestea că, în anul acesta oștenii și oamenii de serviciu vor primi plata îndoită, că birurile pe care vasalii, adică supușii contelui Siegfried trebuie să le plătească vor fi iertate și că săracilor și nevoiașilor li se va da lemne și grîu fără parale, entuziasmul locuitorilor atinse culmea și din toate piepturile izbucniră strigăte de bucurie.

„Fericit stăpînul nostru, contele, care are o astfel de soție! Fericită țara care are stăpîni așa de buni!" Așa strigau oamenii plini de recunoștință și bucurie. Și n-a fost măcar unul care să nu dorească tinerilor căsătoriți toate fericirile. S-au văzut chiar lacrimi de înduioșare izvorînd din ochii unor războinici bătrîni, oameni care nu plînseseră niciodată pînă atunci.

Contele Siegfried și Genoveva trăiau fericiți și în bună înțelegere desăvîrșită, însă această fericire n-a ținut mult.

În adevăr, într-o seară, ședeau amîndoi la lumina făcliilor. Genoveva torcea cîntînd, iar Siegfried o însoțea din lăută. Dintr-o dată auzi glasul războinic al trîmbițelor.

— E război! E război! strigă scutierul contelui intrînd în sală. Maurii din Spania au năvălit pe neașteptate în Franța

și au început să măcelărească și să ardă totul în drumul lor. Jos în curte sînt doi cavaleri, care au adus poruncile regelui. Dacă este cu putință, trebuie să plecăm chiar în noaptea aceasta, pentru ca să sosim cît mai repede la locul unde este strînsă oștirea.

La auzul acestor veşti, contele Siegfried se grăbi să meargă în curte, să ureze bun venit celor doi cavaleri și să-i poftească în sala de musafiri.

La rîndul ei, Genoveva, care, de mîhnire, era mai mult moartă decît vie, merse să îngrijească de mîncare pentru oaspeți, deoarece în vremea aceea doamnele cele mai mari și mai nobile duceau toată grija gospodăriei și munceau ca orișicare gospodină, fără să-și închipuie măcar că, purtîndu-se în felul acesta, își știrbesc întru ceva demnitatea.

Și contele Siegfried își făcu pregătirile de plecare la război. Trimise peste tot oameni ca să cheme supușii săi; după aceea, luă măsurile trebuincioase pentru ca buna ordine să domnească în timpul cît va lipsi de acasă. Toți cavalerii din vecinătate se strînseră în jurul lui și pașii acestor mulțimi de războinici înarmați din cap pînă-n picioare răsunară sub bolțile înalte ale castelului.

Genoveva nu se culcă în noaptea aceea, ci numai munci pregătind totul pentru plecarea soțului ei. În zori de zi, cavalerii se strînseră în sala cea mare. În mijlocul lor era viteazul Siegfried, înarmat și gata de luptă. Penele mari și frumoase din vîrful coifului său strălucitor îl deosebeau de tovarășii săi de drum. Aceștia îl așteptau doar pe dînsul ca să pornească la drum.

Atunci, în sală intră Genoveva, care, potrivit obiceiurilor vremii, dete soțului ei paloșul său de temut și lancea sa.

— Întrebuințează, îi zise ea, aceste arme în slujba lui Dumnezeu și a patriei; cu ele să aperi pe cei slabi și nevinovați și să pedepsești pe cei ce săvîrșesc crime și alte fărădelegi.

Spunînd aceasta, căzu în brațele lui Siegfried: la față se făcuse mai galbenă decît ceara.

— Mult iubitul meu Siegfried, zise ea, dacă s-ar întîmpla ca ochii mei să nu te mai vadă!... și un potop de lacrimi îi udă obrajii palizi.

— Fă-ți curaj, scumpa mea Genoveva, răspunse Siegfried, care, de asemenea, era adînc înduioșat. Nimeni nu-mi poate face rău, cît timp Dumnezeu mă ocrotește. Cine se teme de Dumnezeu, n-are de ce să se mai teamă. De aceea, nu plînge, nu te amărî și fii liniștită despre soarta mea. Credinciosului meu intendent i-am încredințat grija de persoana ta și de pămînturile mele. El se bucură de încrederea mea; va ști să cîștige și încrederea ta. Și acum, rămîi cu bine, scumpa mea Genoveva! Dumnezeu să te aibă în paza Sa! Gîndește-te la mine, care te voi iubi totdeauna și nu mă uita în rugăciunile tale!

2. Genoveva învinuită pe nedrept și închisă în temniță

Genoveva însoți pe Siegfried pînă la poarta castelului. Mulțimea cavalerilor venea după dînșii. Sunetul trîmbițelor războinice vesti plecarea contelui și săbiile străluciră în primele raze ale soarelui. Siegfried îmbrățișă încă o dată pe Genoveva, apoi, vrînd să-și ascundă lacrimile ce-i curgeau, se săltă repede în șea și se îndepărtă în goana calului. Toți ceilalți cavaleri îl urmară cu iuțeala fulgerului, iar podurile de lemn de peste șanțurile castelului tremurară sub copitele cailor.

Despărțindu-se de Siegfried, Genoveva merse și se sui în turla cea mai înaltă a castelului și stătu acolo pînă ce putu urmări cu privirile pe cavalerii care se îndepărtau. După aceea, se închise în camera sa, ca să plîngă în toată voia și libertatea. De mîhnire și durere, nu putu mînca nimic în ziua aceea.

Din ziua plecării lui Siegfried, Genoveva trăi foarte retrasă. Abia începeau să mijească zorile, că o vedeai lucrînd lîngă fereastra camerei sale. Lacrimile îi curgeau în tăcere și stropeau broderia la care lucra, cu gîndul la cel plecat. Însă, îndată ce auzeau sunetul argintiu al clopotului de la bisericuța castelului, se grăbea să meargă la bisericuță și să se roage lui Dumnezeu pentru sănătatea și viața lui Siegfried.

Deseori, strîngea la dînsa pe fetele din sat și le învăța să coasă, să toarcă, spunîndu-le în același timp povești frumoase. Era ca o mamă bună pentru bolnavi și pentru oamenii săraci, cărora se obișnuise să le ducă de grijă încă din tine-

rețea ei cea mai fragedă. Oamenii nevoiași găseau la dînsa de lucru și o plată bună; bolnavii, pe care îi vizita la colibele și bordeiele lor, se lăsau înduplecați de felul ei de a vorbi să înghită medicamentele cele mai puțin plăcute la gust. Seara, torcea în mijlocul servitoarelor sale, iar noaptea, cînd razele lunii pătrundeau în camera ei, cînta vreun cîntec religios, însoțindu-se din lăută. Ținea mai cu seamă la buna rînduială, la moravuri cît mai curate și la purtări cît mai cinstite. Niciunul din oamenii care erau în slujba ei nu s-ar fi încumetat să facă vreo faptă necinstită.

Să vorbim acum despre omul de încredere al lui Siegfried, despre intendentul în grija căruia Siegfried lăsase paza Genovevei și gospodărirea averii.

Acest intendent se numea Golo. Era un bărbat chipeș la înfățișare, ascuțit la inteligență și cu apucături de lingușitor, însă n-avea pic de conștiință și frică de Dumnezeu. Îi păsa puțin dacă faptele sale sînt ori nu sînt drepte și cinstite. Tot ce-l interesa era ca de pe urma lor să se aleagă cu vreun cîștig sau cu o plăcere.

Și așa, îndată după plecarea lui Siegfried, Golo începu să-și ia aere de stăpîn și să se îmbrace mai luxos decît Siegfried însuși. Se porni să cheltuiască și să risipească fără milă averea ce-i încredințase Siegfried. Nu era zi de la Dumnezeu în care să nu dea ospețe și tot felul de serbări costisitoare. Cît despre a fi bun și milostiv cu oamenii săraci și nevoiași, de așa ceva nu putea fi nici vorbă. De asemenea, cu vechii și credincioșii servitori ai contelui se purta cu asprime și îngîmfare. Dar să vedem care a fost purtarea lui față de Genoveva.

În cele dintîi zile după plecarea lui Siegfried, se purtase cu dînsa cu tot respectul și fusese foarte băgător de seamă să-i îndeplinească tot ce credea că-i poate fi ei pe plac. Genoveva căuta să aibă de-a face cît mai puțin cu dînsul

și să-i arate prin felul demn de a se purta că, între ea, stăpînă, și el, slujbaș plătit cu leafă, este o deosebire și trebuie păstrată o depărtare. Nu intra în vorbă cu el decît atunci cînd avea să-i ceară vreun serviciu sau să-i amintească ce datorie avea de împlinit.

Dintru început, Golo se arată ascultător și își ascundea cît putea mai bine gîndurile mișelești ce-l frămîntau. Nu după mult, însă, avu îndrăzneala și nerușinarea să propună Genovevei ceva ce era în culmea mișeliei și, prin urmare, ce nu era chip să fie primit de o femeie așa de cinstită ca dînsa. Îi propuse anume să-l ia pe dînsul de bărbat, deci să se despartă de contele Siegfried.

— Nu se știe, îi zicea mișelul Golo, cînd se va întoarce Siegfried și dacă se va mai întoarce vreodată. Se prea poate să-și găsească moartea pe cîmpul de luptă sau să capete ceva răni de pe urma cărora să rămînă olog și neputincios pentru toată viața. Așadar, de ce să-ți prăpădești tinerețele așteptîndu-l și de ce să nu te măriți cu mine, care, dacă ar fi ca Siegfried să scape din război cu viață, voi avea grijă să-i fac de petrecanie?

Iată ce propuneri mîrșave făcu Genovevei intendentul Golo. Este de prisos să spunem că Genoveva le-a respins cu tot disprețul și cu toată scîrba. Atunci, acest monstru, care avea numai chip de om, dar inimă de fiară, hotărî să se răzbune și să o prăpădească.

Însă Genoveva nu stătu, cum se spune, cu brațele încrucișate, ci scrise numaidecît soțului ei, povestindu-i ticăloșia încercată de Golo și rugîndu-l să-l dea afară din slujbă și să-l îndepărteze de la castel.

Trebuie să mai spunem că la castel rămăsese încă unul din oamenii de încredere ai contelui Siegfried. Se numea Dracon și, spre deosebire de Golo, era un om cu adevărat cinstit și foarte credincios și devotat stăpînilor săi. Între altele, se împotrivea din răsputeri la planurile păcătoase ce-și făcuse Golo.

Lui Dracon îi încredinţase Genoveva scrisoarea ce făcuse pentru Siegfried, însă, din nenorocire, vicleanul Golo prinse de veste.

Şi aşa, tocmai în clipa în care Genoveva dădea lui Dracon scrisoarea, Golo intră pe neaşteptate în cameră şi, scoţînd de sub haină un pumnal ascuţit, îl împlîntă în inima lui Dracon care se prăbuşi mort. În acelaşi timp, Golo începu să strige şi să urle într-un chip îngrozitor.

La aceste strigăte şi urlete, oştenii de pază şi oamenii de serviciu de la castel veniră alergînd şi cuprinşi de mare spaimă. Dar ce le-a fost dat să vadă?

Genoveva, încremenită de groază, căzuse într-un fotoliu: Dracon, întins la picioarele ei, înota într-o baltă de sînge. Însă Golo, văzînd pe cei ce veniseră, începu să aducă în gura mare Genovevei învinuiri aşa de mincinoase şi mai cu seamă aşa de ruşinoase, încît toţi cîţi auzeau se înroşiseră pînă în albul ochilor. Iar pentru a-şi duce la capăt răzbunarea, cu un servitor al său de încredere trimise îndată contelui Siegfried o scrisoare în care spunea despre Genoveva că n-avusese o purtare de femeie cinstită, ea, cea mai nobilă şi cea mai virtuoasă dintre femeile din vremea aceea.

Şi nu se mulţumi cu atît, ci avu îndrăzneala de neînchipuit să închidă pe Genoveva în turla cea mai întunecoasă şi mai groaznică din castel.

Mişelul Golo cunoştea bine caracterul lui Siegfried, care, cu toate că avea atîtea însuşiri alese, era, însă, din păcate, mînios, gelos şi lesne încrezător. Golo a ştiut deci să se folosească cu dibăcie de aceste slăbiciuni ale stăpînului său, aşa că hrănea nădejdea că Siegfried, năpădit de mînie şi fără să stea să judece, ar fi mers pînă acolo încît să dea ordin ca soţia sa Genoveva să fie pedepsită cu moartea.

Turnul, în care, de obicei, erau închişi criminalii, se numea „Turnul păcătoşilor". O groază tainică şi un simţămînt de

adîncă milă cuprindeau pe Genoveva ori decît e ori i se întîmpla să treacă pe la acest turn. Tocmai aici o închisese Golo şi pe dînsa.

Un mormînt nu este mai rece, nici mai groaznic de cum era această temniţă. Pereţii erau de un cenuşiu ce bătea în negru şi atît de igrasloşi, încît apa curgea din mai multe locuri. Niciodată nu pătrundea pînă acolo lumina binefăcătoare a soarelui şi nici razele cu lumină blîndă şi potolită ale lunii. Foarte slaba licărire de lumină care putea să străbată printre zăbrelele unei ferestruici foarte înguste nu servea la altceva decît ca nenorocita Genoveva să-şi poată da seama de toată grozăvia temniţei în care fusese aruncată.

Şezînd pe un aşternut subţire de paie, vedea că pentru a-şi ţine zilele n-are decît un ulcior de apă şi o bucată de pîine neagră pe care o stropea cu lacrimile sale. Însă, după ce-şi vărsă în lacrimi şi gemete durerea ce o chinuia, simţi nevoia de reculegere şi din fundul sufletului îndreptă către Tatăl Ceresc rugăciunea ce urmează: „Dumnezeule atotputernic! De aici, din măruntaiele pămîntului, îmi înalţ inima spre Tine. Nimeni nu-mi vede durerea şi nici un om nu-mi aude glasul plîngerii. Însă Tu, Doamne, vezi lacrimile mele şi auzi suspinele mele, căci numai Tu eşti de faţă în întunericul care mă înconjoară. Bunul meu tată şi iubita mea mamă nu ştiu de ce soartă groaznică am avut parte. O distanţă mare mă desparte de soţul meu şi nimeni din prietenii lui sau ai părinţlor mei nu-mi poate veni în ajutor. Numai tu, Dumnezeule bun şi drept, poţi să deschizi poarta închisorii mele. Vino, fie-ţi milă de mine şi nu mă părăsi în nenorocirea ce m-a lovit!"

Zdrobită de durere Genoveva se opri şi stătu cîteva ore fără să poată scoate o vorbă şi chiar fără să poată plînge. Cînd, în sfîrşit, îşi mai veni în fire, zise, vorbindu-şi singură: „Cît de fericită este faţă de mine chiar făptura cea mai vrednică de plîns! Sufletul i se desfătează la vederea cerului şi a poienilor

înflorite. Dacă, în loc de a fi contesă, aş fi fost păstoriţă săracă, soarta mea ar fi fost mult mai bună. Mi s-a luat însă tot, aşa că nu mai am nimic pe lume. Pînă şi soarele care împarte la toţi fără deosebire lumină şi căldură nu mai există pentru mine.

Totuşi, zise ea mai departe, iar lacrimile începură să-i curgă din nou, Tu, Doamne, eşti cu mine. De azi înainte, Tu eşti soarele meu. Îndată ce gîndurile mele se îndreaptă spre Tine, simt că se împrăştie norii şi tulburarea din sufletul meu. Simt din nou, ca o rouă binefăcătoare, curgîndu-mi lacrimile pe al căror izvor îl secase durerea mea fără margini".

Tocmai atunci îşi aduse aminte de ceea ce îi spusese episcopul Hidolf în clipa în care îşi lua rămas bun de la părinţii ei.

„Omule sfînt, zise ea plimbîndu-şi privirile în temniţă, va să zică aceasta a fost fericirea ce-mi promiseseşi! Aici, în această închisoare groaznică, trebuia să mă ducă drumul presărat cu flori! Totuşi, Dumnezeul meu, fiindcă ai dat voie să fiu închisă, trebuie să fie spre binele meu. De aceea, voi îndura cu curaj chinurile şi durerile care îmi sfîşie inima. Te voi vedea numai pe Tine şi nu voi ridica nici o plîngere împotriva prigonitorilor mei. Fă numai să găsească milă şi iertare înaintea Ta! Ştiu că fără voia Ta, nimeni nu-mi poate face rău".

După ce s-a rugat în felul acesta, Genoveva a simţit multă uşurare sufletească. Un glas tainic îi zicea: „Curaj, Genoveva! Mai ai mult de suferit, însă Dumnezeu va pune suferinţelor tale capăt. Acum eşti vinovată în ochii oamenilor, va sosi însă ziua cînd nevinovăţia ta va străluci mai puternic decît soarele".

În această nădejde, Genoveva putu să închidă ochii şi să adoarmă.

3. Genoveva naşte în închisoare şi e osîndită la moarte

Trecuseră mai multe luni de cînd Genoveva zăcea în închisoare; în tot acest timp, n-a văzut pe altcineva decît pe Golo. Acest ticălos îi spunea mereu că îi dă drumul şi că o pune din nou la loc de cinste, dacă primeşte propunerile sale necinstite. De fiecare dată, Genoveva răspundea fără să stea măcar o clipă la îndoială:

— Vreau mai bine să trec drept vinovată în ochii oamenilor decît să cad în păcat şi să fiu cu adevărat vinovată înaintea lui Dumnezeu. Vreau mai bine să mor în temniţă, decît să-mi calc datoria de soţie credincioasă.

Însă, în curînd avu de îndurat dureri şi mai chinuitoare. Puţin după plecarea soţului ei, simţi — şi se bucură — că va da naştere unui copil. Şi iată că i-a fost dat ca ora naşterii să sosească în temniţă. Aici născu ea un băieţaş.

„Scumpul meu copil, zicea ea strîngîndu-l în braţe, în ce loc groaznic ochişorii tăi se deschid la lumină. Vino pe inima mea, ca să te mai încălzesc. Vai, sărmana ta mamă n-are măcar scutece să te înfăşoare! Şi n-am nimic cu care să mă pot ţine în puteri în aceste ceasuri de suferinţă şi istovire. Cum te voi putea hrăni? Sărmane copil nevinovat! De acum încolo, aceste pietre reci vor fi leagănul tău. Văd că nu vei putea trăi sub aceste bolţi întunecoase şi umede. Golo! Golo! Ce ţi-a făcut acest îngeraş nevinovat? Şi voi, oameni sălbatici care sînteţi în

slujba acestui ticălos, semănați cu pietrele din închisoare. Ca și ele, nu vă e deloc milă de chinurile ce îndur".

Aceste ginduri triste ar fi doborît pe Genoveva dacă încrederea ei în Dumnezeu n-ar fi fost mai puternică. „Dumnezeul meu, zise ea, Tu mi-ai dăruit acest copil, așa că de Tine atîrnă viața lui. Este al Tău. Vai, nu pot să Ți-l aduc și să Ți-l închin în casa Ta, în sfînta biserică! Dar Tu ești de față și aici, iar biserica Ta este pretutindeni unde sînt inimi care Te iubesc. N-am pe nimeni care să fie naș la botez și n-am cum să găsesc un preot care să-l boteze și să-l binecuvinteze în numele Tău. Sînt deci nevoită să-l botez eu însămi. Mă leg însă cu jurămînt să-l cresc în frica și dragostea de Tine și să-l învăț să cunoască pe Fiul Tău, să asculte de îndemnurile înțelepte ale Sfîntului Duh și să sădesc întrînsul o dragoste sinceră pentru oameni. Da, Doamne! Voi avea grijă de el ca de un giuvaer prețios ce mi-ai încredințat, pentru ca în chipul acesta să Ți-l pot da curat și fără nici o pată".

Genoveva se rugă mult în fundul sufletului său; apoi luă ulciorul cu apă ce i se aducea în fiecare zi și cu această apă botează pe copil, căruia îi dete numele de Benoni. După ce l-a botezat, l-a înfășurat în haina ei și l-a pus pe genunchi și i-a zis înduioșată: „Scumpul meu Benoni, iată care va fi leagănul tău"!

După aceea, aruncîndu-și privirile pe bucata de pîine neagră ce era lîngă dînsa, zise cu amărăciune: „Sărmane copil, această pîine va fi singura ta hrană! Este foarte tare, dar lacrimile mamei tale vor putea să o înmoaie. Cu binecuvîntarea lui Dumnezeu, va fi de-ajuns pentru tine și pentru mine".

Genoveva rupse atunci o bucățică din această pîine, o puse în gură, o mestecă și hrăni cu.ea pe micuțul și atît de nevinovatul copilaș.

Într-una din zile, pe cînd copilul dormea dulce la pieptul ei, Genoveva se aplecă asupra lui și rosti rugăciunea urmă-

toare, întretăiată de suspine: „Dumnezeule, aruncă o privire asupra acestei ființe plăpînde, care doarme așa de liniștită în brațele mele! O floare și-ar pierde repede strălucirea sub aceste bolți întunecoase unde ar fi lipsită de lumină. Deci cum ar putea trăi iubitul și micuțul meu copil? Însă nu lăsa, Doamne, să se prăpădească acest odor pentru care mi-aș de bucuros viața! ... Dar ce zic? Tu îl iubești mai mult decît aș putea eu să-l iubesc. Da, Dumnezeule bun și sfînt! Ai zis Tu însuți: «O mamă și-ar uita copilul pe care Eu nu-l voi uita niciodată»".

La aceste cuvinte pe care Genoveva le spusese cu glas tare, Benoni s-a trezit și, privind pe mama sa, a zîmbit pentru întîia oară. „Zîmbești, odorul meu, îi zise Genoveva, zîmbind ea însăși și strîngîndu-l la piept. Tu nu-ți dai seama de grozăvia acestei temnițe blestemate. Da, dulcele tău zîmbet spune lămurit inimii mele: «Nu plînge, mamă, ci deschide-ți sufletul de bucurie. Ești săracă, dar Dumnezeu este bogat; ești părăsită de oameni, dar Dumnezeu este ocrotitor puternic». Da, zîmbește, odorul meu scump, și deschide-ți sufletelul! Văzîndu-te zîmbind, nu voi plînge nici eu".

După cîteva zile, iată că Golo veni la temniță. Înaintă spre Genoveva fierbînd de minie.

— Răbdarea mea, zise el, a depășit orice margine; dacă nu ții la viața ta, să-ți fie măcar milă de copil. De aceea, îți spun pentru cea din urmă oară: ori primești propunerea ce ți-am făcut de a te căsători cu mine, ori, de unde nu, vă voi trimite la moarte pe amîndoi.

— Mai bine să mor de o mie de ori ca femeie cinstită și credincioasă soțului meu, decît să consimt la o faptă de care va trebui să roșesc înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Galben de furie, ticălosul Golo îi aruncă o privire îngrozitoare și ieși trîntind ușa cu atîta putere, încît toată temnița fu zguduită. Un zgomot la fel cu zgomotul tunetului răsună încă mult timp sub bolțile temniței.

Într-o noapte, tocmai la miezul nopții, Genoveva auzi bătăi în ferestruica închisorii.

— Stimată contesă și iubita mea stăpînă, n-ați adormit încă? întrebă o voce plîngăreață. Vai, ce veste tristă vă aduc! Mi se sfîșie inima, iar lacrimile mă împiedică de a vorbi.

— Cine ești? răspunse Genoveva sculîndu-se și apropiindu-se de fereastră.

— Sînt fiica paznicului închisorii, sînt sărmana Berta, pe care m-ați îngrijit cu atîta bunătate în timpul cît am fost bolnavă. Vă iubesc din tot sufletul și dorința mea fierbinte este să mă pot plăti de datoria de recunoștință ce vă păstrez. Însă, vai! veți fi trimisă la moarte chiar în noaptea aceasta. Așa a cerut lui Golo contele Siegfried, soțul domnei voastre, care vă socotește vinovată, fiindcă a crezut în minciunile mîrșave ale ticălosului Golo. Călăii care trebuie să vă taie capul au și primit poruncile trebuincioase; am auzit cu urechile mele, pe cînd Golo stătea de vorbă cu dînșii. De aceeași soartă tristă va avea parte și copilul domniei voastre, deoarece contele nu vrea să-l recunoască drept fiul său. Cînd am văzut că toată lumea de la castel se culcase și adormise, m-am sculat din așternut, deși sînt încă bolnavă, și m-am tîrît pînă aici. Cum aș fi putut trăi dacă nu mi-aș fi luat rămas bun de la domnia voastră și nu voi fi mărturisit încă o dată recunoștința ce port? Vă rog, spuneți-mi și încredințați-mi mie tot ce aveți pe suflet, cel puțin nu veți duce în mormînt toate secretele și va sosi ziua cînd voi putea da mărturie despre nevinovăția domniei voastre.

Genoveva rămase mai multe minute încremenită de groază și fără să poată spune ceva, deoarece nu credea că sfîrșitul ei este așa de apropiat. Cînd își mai veni în fire, rugă pe Berta să-i aducă o lumînare și tot ce avea nevoie să scrie.

Berta îi aduse, iar Genoveva, care n-avea în temniță nici masă, nici scaun, scrise pe pietrele umede scrisoarea ce urmează:

„Iubitul meu soț,

Aceste rînduri, care sînt cele din urmă ce vei primi de la mine, le scriu pe pietrele reci cu care este pardosită închisoarea mea. Cînd le vei primi, rămășițele mele pămîntești se vor odihni de mult în mormînt. Mă voi înfățișa la judecata Tatălui Ceresc. Știe că mor nevinovată, eu, care sînt osîndită la moarte ca o femeie necinstită și criminală. Da, Siegfried! Sînt nevinovată! Pe marginea mormîntului care mă va înghiți în curînd, am curajul să spun acestea înaintea lui Dumnezeu. Iubitul meu soț! Plîng mai ales pentru tine. Te-au înșelat cu toată nerușinarea pe tine care iubeai așa de mult pe Genoveva ta și pe care o trimiți acum la moarte cu copilul tău. Siegfried, Siegfried! Va sosi ziua cînd te vei convinge de ticăloșia lui Golo; însă nu te lăsa atunci tîrît de furie și disperare.

Scumpul meu Siegfried, în viitor nu osîndi pe nimeni mai înainte de a-l fi ascultat. Silește-te să ștergi prin o mie de fapte bune moartea mea și a copilului nostru. Mîngîierea să o cauți în rugăciune; așa vei găsi iertare pentru greșeala ta fără voie. Vei găsi din nou pe Genoveva ta într-o viață mai bună; acolo vei vedea pe fiul tău și vom trăi în pace, fără să ne temem că o mînă dușmană va veni să ne despartă iarăși.

Nu-mi rămîn decît puține ore de trăit pe pămînt; dar sufletul îmi este ușurat, fiindcă mi-am îndeplinit datoria cea din urmă. Adio, Siegfried! Dumnezeu să te răsplătească pentru dragostea curată ce mi-ai arătat în zilele noastre fericite! Mor cu gîndul la tine și credincioasă amintirii tale.

Nu părăsi pe sărmanii mei părinți, singuri în lovitura dureroasă ce vor primi. Fii și de acum înainte fiul lor și

dă-ţi silinţa să-i consolezi. Nu am timp să le scriu, fiindcă se apropie ceasul meu din urmă. Spune-le că Genoveva nu s-a abătut niciodată din drumul cinstei şi că a murit nevinovată. Spune-le că în ultimele clipe ea se gîndea înduioşată la durerea lor şi cu recunoştinţă pentru toată îngrijirea ce mi-au arătat.

Fereşte-te în mînia ta de a omorî pe nenorocitul Golo. Iartă-l, precum îl iert şi eu. Nici un gînd de răzbunare nu mă însoţeşte la mormînt, aşa că nici o picătură de sînge nu trebuie să curgă din pricina mea.

Iartă, de asemenea, pe călăii care îmi vor da moartea. Fă-le bine lor şi familiilor lor, fiindcă sînt încredinţată că îndeplinesc o poruncă împotriva voinţei lor.

Mai află că bietul Dracon era unul din servitorii tăi cei mai credincioşi. Du-i văduvei sale de grijă şi fii ca un tată pentru copiii lui orfani.

Las la bunătatea inimii tale să răsplăteşti pe fetiţa care îţi va înmîna această scrisoare. Numai ea mi-a rămas credincioasă, cînd toată lumea era împotriva mea sau, de teama lui Golo, nu îndrăznea să-mi vină în ajutor.

Încă o dată, rămîi cu bine, iubitul meu Siegfried! Nu duc cu mine în mormînt decît gînduri de pace şi dragoste. Gîndeşte-te uneori la nevinovata şi nenorocita ta Genoveva."

Genoveva scrisese această scrisoare vărsînd şiroaie de lacrimi, aşa că abia se putea citi. O dete Bertei, rugînd-o să o păstreze cu grijă şi să nu o arate nimănui pînă la înapoierea contelui Siegfried, în mîna căruia să o dea ea însăşi. Scoase apoi de la gît un colan de perle şi-l dărui Bertei, zicîndu-i:

— Ia aceste perle în schimbul lacrimilor de milă ce ai vărsat din pricina nenorocirii ce m-a lovit. Le purtam în ziua

căsătoriei mele, iar de cînd soţul meu mi le făcuse cadou, nu le-am scos aproape niciodată. Să fie pentru zestrea ta: preţuiesc mai multe mii de galbeni.

Şi acum mergi cu Dumnezeu, scumpă copilă! Fii totdeauna bună şi milostivă. Eu una doresc în aceste clipe să-mi înalţ sufletul spre Dumnezeu şi să mă pregătesc pentru viaţa de apoi. Adio!

4. Genoveva este dusă la pădure să fie omorîtă

Abia plecase Berta, luînd cu ea scrisoarea pentru contele Siegfried, că uşa temniţei se deschise cu zgomot şi doi oameni înarmaţi se înfăţişară Genovevei: unul ţinea în mînă o făclie, iar al doilea o sabie scoasă din teacă.

Îngenunchiată, Genoveva se ruga lui Dumnezeu cu toată ardoarea şi strîngea tare la piept pe fiul său.

— Scoală-te, îi zise omul cu sabia şi care era călăul, şi urmează-ne cu copilul tău.

— Domnul Dumnezeu să se îndure de mine! Sînt sub ocrotirea Lui, răspunse nenorocita Genoveva, sculîndu-se şi mergînd după dînşii cu paşi care îi tremurau.

Ca să iasă afară din castel, trebuiau să treacă printr-un gang subpămîntean foarte lung. Omul cu făclia mergea înaintea Genovevei, iar celălalt după dînsa. Un dulău cu părul flocos se ţinea după dînşii.

Cînd au ajuns la o poartă de fier care era la marginea gangului, omul, care mergea înainte, deschise această poartă şi stinse făclia. Acum erau afară la aer liber şi nu departe de o pădure mare. Era o frumoasă noapte de toamnă. Cerul strălucea de nenumăratele stele cu care era împodobit, pe cînd luna se arăta în desăvîrşirea frumuseţii sale. Un vînt rece sufla cu toată puterea. Cei doi oameni umblau tăcuţi, fără să scoată o vorbă. Duseră pe Genoveva foarte departe în pădure.

Cînd au ajuns la un loc mai neted şi fără mărăcini, dar înconjurat de brazi, ulmi şi paltini omul care ţinea în mînă sabia zise Genovevei cu un glas înfricoşător:

— Opreşte-te! Ceasul tău din urmă a sunat. Îngenunchiază!

Genoveva s-a supus şi a căzut în genunchi.

— Acum dă-mi copilul tău, iar tu, Doger, leagă-i Genovevei ochii.

La aceste spuse, călăul apucă de braţ pe micul şi nevinovatul Benoni şi ridică asupra lui sabia ucigaşă. Dar dragostea de mamă disperată dete Genovevei puteri supraomeneşti. Ţinîndu-şi copilul strîns îmbrăţişat şi înălţînd ochii spre cer, strigă cu un glas sfîşietor:

— Doamne Dumnezeule, fă să pier eu, dar scapă pe acest înger nevinovat!

— Nu mai face atîtea nazuri, îi zise călăul, fiindcă sînt grăbit. Dă-mi copilul, căci orice împotrivire este de prisos.

— Oameni cu inima de piatră! strigă Genoveva izbucnind într-un potop de lacrimi. Veţi avea curajul să cădeţi în păcatul de neiertat şi să sugrumaţi pe un copil care nu se poate apăra într-altfel decît prin nevinovăţia sa? Ce crimă a săvîrşit micuţul? Cui i-a făcut cel mai mic rău? Luaţi-mi mie viaţa. V-o jertfesc fără şovăială! Iată, sînt gata. Dar vă rog în numele a tot ce aveţi mai sfînt, cruţaţi viaţa fiului meu. Lăsaţi-l să trăiască. Duceţi-l la părinţii mei sau, dacă această treabă vi se pare foarte periculoasă pentru voi, lăsaţi-mă şi pe mine să trăiesc din dragoste pentru el. Vă dau cuvîntul meu şi mă leg chiar cu jurămînt să nu mai ies din această pădure şi să mă lepăd de gîndul de a mai trăi printre oameni.

Oameni fără milă şi fără suflet! Nu uitaţi că aceea care vă roagă cu lacrimile în ochi şi vă îmbrăţişează genunchii este soţia stăpînului vostru. Să nu mă iertaţi, dacă v-aş fi făcut vreodată vreun rău cît de mic. De asemenea, dacă ştiţi că aş fi săvîrşit o crimă, ridicaţi asupra mea sabia răzbună-

toare. Însă știu bine că sînteți convinși de nevinovăția mea. Știu bine că, dacă rămîneți nesimțitori la lacrimile mele, nu va trece mult și remușcarea vă va sfîșia sufletul. Temeți-vă de Dumnezeu mai mult decît de oameni și nu vărsați sînge nevinovat. Acest sînge strigă răzbunare la cer și cine-l varsă nu mai are parte de liniște și odihnă.

— Nu fac altceva decît să îndeplinesc poruncile ce am primit, zise omul care ținea sabia în mînă. Dacă fapta mea este dreaptă ori nedreaptă, de aceasta au de dat socoteală contele Siegfried și intendentul Golo.

— Ridică-ți ochii spre cer, îi răspunse Genoveva. Vezi că luna se ascunde după brazi ca să nu fie martoră a nelegiuirii ce vrei să săvîrșești. Se ascunde, iar discul ei este roșu ca sîngele. Ori de cîte ori o veți vedea ivindu-se pe cer, ea vă va aminti și vă va arunca învinuirea că ați vărsat sîngele fiului meu și sîngele meu. Chiar cînd va străluci în partea cea mai de sus a cerului în toată strălucirea ei și cînd razele ei argintii vor bucura și însenina sufletele tuturor oamenilor, vouă, ucigașilor, vi se va părea că este mereu acoperită de sînge. Ascultați!... Vîntul se ridică și suflă în pădure... Auziți oare freamătul arborilor și foșnetul frunzelor care tremură? Natura întreagă este îngrozită la vederea crimei ce vreți să săvîrșiți. De azi înainte, fiecare frunză bătută de vînt va băga în spaimă sufletele voastre. Priviți și vedeți cum sclipesc stelele strălucitoare. Ele sînt ca mii și mii de ochi deschiși care vă privesc de sus, din cer. Gîndiți-vă că dincolo de aceste stele stă în scaunul Său Dumnezeu cel drept și atotputernic. Gîndiți-vă că într-o zi vă veți înfățișa la judecata Lui și că se poate ca ziua aceasta să nu fie îndepărtată.

O, Dumnezeul meu, Dumnezeul meu! Tu, care ești tatăl văduvelor și al orfanilor, înmoaie inima acestor oameni, care ei înșiși au soție și copii! Oprește brațul lor și, cruțînd viața

unei mame și a copilului ei, să scape și ei de remușcarea de a fi săvîrșit o crimă îndoită!

— Conrad, zise atunci omul care purtase făclia, și care tăcuse tot timpul, dar părea înduioșat pînă la lacrimi. Conrad, să o lăsăm să trăiască! Mi se zdrobește inima cînd aud cum vorbește această mamă nenorocită. Dacă ții neapărat să verși sînge de om, varsă sîngele lui Golo, căci Golo este singurul vinovat, pe cînd această femeie sărmană care a fost stăpîna noastră n-a făcut decît bine la toată lumea. Adu-ți aminte de grija ce ți-a dus cînd ai fost bolnav, acum în urmă.

— Ce-are a face? i se împotrivi celălalt, trebuie să moară! Da, e adevărat că și pe mine mă doare în suflet cînd mă gîndesc că trebuie să o omor. Însă pieirea noastră este sigură dacă nu o omorîm. De altfel, nici ea nu va scăpa, căci mai curînd sau mai tîrziu, Golo îi va da de urmă și o va omorî. În afară de aceasta, nu uita că ne-a poruncit să-i ducem ochii ei, ca o dovadă sigură că am omorît-o.

— Putem scăpa lesne despre partea aceasta, răspunse Roger. Cerem mai întîi Genovevei să se lege cu jurămînt că nu va ieși niciodată din această pădure, apoi ducem lui Golo ochii ciinelui tău. Sînt încredințat că nu va băga de seamă înșelătoria: Conștiința sa încărcată de păcate nu-l va lăsa să-i cerceteze de aproape. Sau, poate, ți-e greu să te hotărăști a-ți omorî ciinele. Gîndește-te, Conrad: pentru tine prețuiește oare mai puțin viața binefăcătoarei tale nevinovate și a acestui îngeraș de copil decît viața unui ciine? Conrad, Conrad, nu fii atît de rău și ciinos!

— Dumnezeu care ne vede știe că nu sînt nici rău, nici ciinos! Niciodată nu mi s-a părut mai grea și mai dureroasă treaba ce am de făcut decît mi se pare astăzi. Dar ce furios va fi Golo dacă...

— Lasă-l încolo pe Golo al tău! îi tăie Roger vorba, și gîndește-te că nu e faptă mai bună decît să ajuți și să scapi

pe cei nevinovați. Zicîndu-și că-l poate amenința vreun pericol, un om cu suflet bun n-are dreptul să se dea înapoi de la îndeplinirea datoriei. Chiar cînd ni s-ar întîmpla să avem neplăceri, să fim totuși încredințați că, mai curînd sau mai tîrziu, vom fi răsplătiți pentru fapta noastră bună.

— Dacă ții așa de mult, răspunse Conrad, să înfruntăm primejdia ce ne-ar amenința din partea lui Golo și să lăsăm pe fosta noastră stăpînă și pe copilul ei să trăiască.

După ce spuse acestea, Conrad ceru Genovevei să se lege cu jurămînt strașnic cum că nu va ieși niciodată din pădure. Puse, de asemenea, pe Roger să jure cu mîna pe sabie că va păstra tăcerea cea mai adîncă despre soarta Genovevei și că nu va veni niciodată să o viziteze. Pentru siguranță și mai mare, o duseră mai departe și anume în partea cea mai groaznică a pădurii, unde picior de om nu călcase pînă în ziua aceea.

Nenorocita Genoveva se prăbuși la rădăcina unui brad. O părăsiseră puterile și-și pierduse cunoștința. Atunci Conrad și Roger se îndepărtară repede, luînd apoi drumul spre castel. Însă pe Roger nu-l răbdă inima, ci se întoarse să o vadă încă o dată.

„Doamne Dumnezeule, zise el cu ochii plini de lacrimi, ai grijă de ea și de copilul ei. Fapta noastră bună ar fi zadarnică dacă Tu, Doamne, n-ai fi mai milostiv decît oamenii".

Cînd s-au înapoiat la castel, l-au găsit pe Golo stînd în camera sa, cu capul sprijinit în mîini, ca un om care este pradă disperării.

— Iată că v-am adus ochi Genovevei, zise Conrad, care se oprise în pragul ușii, de unde i-a arătat ochii cîinelui.

— Cară-te de aici! îi răspunse Golo cu un glas îngrozitor și punînd mîna pe sabie. Nu vreau să-i văd. Și va fi vai și

amar de acela care va rosti înaintea mea numele Genovevei! Plecaţi şi să nu vă mai văd niciodată înaintea ochilor mei.

„E ciudat, este foarte ciudat, îşi zise el, vorbindu-şi singur. Răzbunarea despre care la început credeam că o să-mi facă o plăcere mare, acum mi se pare ca un chin sfîşietor. Nenorocitule Golo, iată pînă unde te-a tîrît patima! Pentru tine nu mai este fericire pe pămînt".

5. O cerboaică hrăneşte pe Genoveva şi pe fiul ei

Întinsă la rădăcina bradului, Genoveva rămase leşinată timp de mai multe minute. Cînd îşi veni din nou în fire şi deschise ochii, se văzu singură cu copilul său. Cerul era acoperit de nori, iar luna nu se mai vedea luminînd, aşa că era o noapte cum nu se poate mai neagră şi întunecoasă. Pe deasupra, s-a mai stîrni o furtună groaznică. Vîjîia puternic şi făcea să trosnească arborii pădurii.

Ţipetele rău prevestitoare ale unei bufniţe şi urletele unui lup care trecuse pe acolo înghe̦ţară de spaimă pe sărmana Genoveva. Tremurînd din tot trupul, strînse tare la piept pe micuţul Benoni.

„Dumnezeule! strigă ea, sufletul îmi este năpădit de spaimă! ... Dar, nu! Tu eşti lîngă mine în aceste locuri sălbatice. Pentru Tine, noaptea n-are întunerec. Tu mă vezi, Doamne! Veghează asupra mea şi asupra acestui copilaş sărman. Deoarece Tu ne-ai scăpat pe amîndoi de furia oamenilor, nu ne lăsa să cădem pradă fiarelor sălbatice. În Tine îmi pun toată nădejdea şi ştiu că nu voi fi înşelată în nădejdea mea".

Noaptea aceea i s-a părut Genovevei nesfîrşit de lungă. Totuşi, sosirea zilei veni să sporească mîhnirea ei, în loc să o aline. În adevăr, era toamnă; timpul era mohorît şi noros; tot ţinutul înfăţişa o privelişte sălbatică şi aspră care avea într-însa ceva înfiorător. Tot ce puteai vedea erau stîncile, brazii, tufişurile de mărăcini şi ienuperi. Aerul era rece şi

frigul te răzbea. După puțin, s-a pornit o ploaie puternică; amestecată cu zăpadă.

Genoveva tremura de frig, pe cînd micul Benoni plîngea și țipa dureros din pricina frigului și foamei. Genoveva căută peste tot un arbore scobit sau vreo peșteră, ca să se adăpostească și ceva fructe sălbatice, ca să-și potolească foamea. Însă în zadar a căutat și a umblat ceasuri întregi. N-a putut găsi nici un adăpost și nici măcar cîteva boabe de ienupăr, ca să mai aline foamea lui Benoni.

Ce făcu atunci în disperarea de care fusese cuprinsă? Începu să sape cu degetele ei fine și delicate, ca să scoată din pămînt cîteva rădăcini. Pămîntul care era tare înghețat a fost înroșit de Genoveva cu sîngele ce-i curse din degete. În sfîrșit, smulse cîteva rădăcini și, după ce le amestecă în gură ca să le înmoaie, le dete sărmanului ei copil.

Slăbită, istovită cu totul de puteri, purtîndu-și copilul în brațe și bătută de ploaie și de zăpadă, nenorocita de ea pătrunse mai departe în pădure, fără să știe încotro o duc pașii. După ce se cățără pe o stîncă, zări o vale îngustă, strînsă între munți. Coborî în vale și, în sfîrșit, putu să descopere o deschizătură într-o stîncă acoperită toată de brazi. Această deschizătură ducea la o peșteră destul de încăpătoare ca să adăpostească la nevoie două sau trei persoane.

Nu departe de locul acela, țîșnea dintr-o stîncă un izvor limpede, care curgea într-un susur lin și plăcut. În jurul izvorului crescuse un soi puțin cunoscut de dovleac, numai că frunzele se uscaseră, iar fructele, putrezite pe jumătate, nu mai erau bune de mîncat.

Genoveva intră în peșteră cu Benoni. Ce-i drept, acolo era la adăpost de ploaie, de zăpadă și de vînt, dar nu la adăpost și de frigul aspru care o făcea să tremure din toate mădularele. Era vremea de amiază, iar ea suferea groaznic de foame. Micul Benoni, pe care de asemenea îl chinuia foamea, începu din nou să plîngă și să țipe.

Îngenunchind în peşteră şi punînd pe Benoni jos, lîngă dînsa, Genoveva începu să se roage cu toată credinţa sufletului ei: „Doamne Dumnezeule, zise ea, fie-Ţi milă de o biată mamă şi de copilul ei aşa de plăpînd! Tu, care în lunile de iarnă aprigă dai de mîncare corbilor care zboară în jurul acestor stînci ripoase şi ajuţi pe insecta cea mai slăbuţă să găsească un grăunte sau un fir de muşchi, ca să-şi ţină zilele, Tu ne poţi ţine şi pe noi în această pustietate. Nu te vei îndura să ne vezi că ne prăpădim. Din dragostea ce ne porţi ne-ai îndrumat paşii în acest loc de adăpost; cu aceeaşi dragoste ne vei da ceea ce ne trebuie ca să putem trăi".

Pe cînd Genoveva rostea această rugăciune, norii se întredeschiseră, iar soarele trimise în peşteră razele sale însoţite de o căldură dulce şi binefăcătoare. Se auzi zgomotul slab de frunze veştede împrăştiate pe pămînt, iar o cerboaică se ivi pe neaşteptate la intrarea în peşteră.

Deoarece nu fusese urmărită niciodată de vreun vînător, cerboaica nu era deloc sălbatică. Intră cu tot curajul în peşteră care era locuinţa ei obişnuită şi se opri drept în picioare înaintea Genovevei.

Dintru început, Genoveva se sperie, dar, puţin cîte puţin, îi trecu frica, întinse mîna şi începu să mîngîie cerboaica. La aceste mîngîieri, cerboaica nu păru că este nesimţitoare. Văzînd aceasta, Genovevei îi veni gîndul că ar putea să se hrănească ea şi Benoni cu laptele cerboaicei. Apropie deci ugerul cerboaicei de buzele copilului, iar cerboaica, în loc să se dea în lături sau să se zbată, dimpotrivă, stătu blîndă şi liniştită, Aceasta şi din pricină că puiul ei fusese sfîşiat de un lup, aşa că avea lapte prea mult care o supăra.

Benoni supse cu poftă mare şi după ce se sătură, simţi nevoia de somn. Genoveva îl înfăşură în o parte din hainele ei, apoi îl culcă într-un colţ al peşterei care parcă era anume făcut să servească drept culcuş.

Abia atunci se gîndi şi la ea însăşi. Ieşi din peşteră, strînse dovlecii împrăştiaţi, îi sparse, scobi cît putu mai bine coaja lor, apoi îi spălă la izvorul din apropiere. La înapoierea în peşteră, văzu că cerboaica se culcase lîngă Benoni. Genoveva îi arătă nişte ierburi proaspete pe care le culese lîngă izvor. Cerboaica se sculă; veni să le mănînce din mîna Genovevei şi o linse în semn de recunoştinţă. După aceea, stătu liniştită, lăsîndu-se să fie mulsă.

Genoveva umplu cu laptele cerboaicei mai multe jumătăţi de dovleac din care îşi făcuse vase. După ce isprăvi cu această treabă, începu să se roage şi să mulţumească Tatălui Ceresc pentru ajutorul atît de neaşteptat ce-i trimise.

„Doamne Dumnezeule, Părinte bun şi îndurător! zise ea. Acest lapte, care va fi hrana noastră şi datorită căruia vom putea trăi, est un dar ce ni l-ai făcut în dragostea ce ne porţi. Chiar din sînul acestei stînci sterpe, ai făcut să răsară pentru mine şi copilul meu un izvor îmbelşugat de bunătăţi. Tu ai orînduit ca din ciocul vreunei păsări să cadă sămînţa din care a crescut dovleacul, aşa ca eu să am vase în care să strîng preţioasele Tale daruri. Tu mi-ai îndrumat paşii spre această peşteră şi m-ai făcut să întîlnesc cerboaica binefăcătoare. De acum încolo, copilul meu şi eu nu ne mai temem că vom fi chinuiţi de foame. Voi aştepta frigul iernii fără să mă sperii. În tine îmi pun toată nădejdea şi toată încrederea".

Atunci bău şi ea şi lacrimi de recunoştinţă se amestecară cu binefăcătorul lapte. „Cît de dulce şi gustos este acest lapte! zise ea. Niciodată n-am băut ceva aşa de gustos. Doamne Dumnezeule! Cît de puţin ştiam să preţuiesc darurile Tale la masa bogată a părinţilor mei! Iartă-mă, dacă nu ţi-am arătat atunci destulă recunoştinţă şi dacă am ajutat aşa de puţin pe oamenii săraci şi nevoiaşi! Nu ştiam ce înseamnă a suferi de foame şi cît de dureroase sînt chinurile ei. Dacă aş fi ştiut, aş fi venit în ajutorul multor înfometaţi".

După ce a băut, a mulțumit încă o dată lui Dumnezeu, apoi a ieșit din peșteră. Merse și strînse de-a lungul stîncilor și pe trunchiurile copacilor bătrîni un mușchi uscat și moale din care făcu un așternut pentru dînsa și pentru copil. După aceea, îndoi ramurile brazilor care atîrnau la intrarea în peșteră pentru ca în chipul acesta să se apere mai bine de suflarea vînturilor. Găsind apoi sub un arbore o ramură uscată și împodobită cu mușchi alb, verde și gaben, o rupse în două și făcu o cruce pe care o puse la așternutul din peșteră.

Acum începu să se simtă obosită. Șezu jos, privindu-și cu toată dragostea de mamă pe Benoni care dormea așa de liniștit. Ramurile brazilor care ascundeau întrucîtva intrarea în peșteră, ca o perdea de un verde frumos și închis, făceau ca în peșteră să fie un întuneric plăcut, iar răsuflarea cerboaicei răspîndise o căldură tot atît de plăcută.

Văzînd toate acestea, sufletul Genovevei se umplu de mulțumirea cea mai curată. Se reculese și mulțumi lui Dumnezeu că o smulsese din temnița cea groznică, unde s-ar fi prăpădit și că o scăpase de prigoana ticălosului intendent Golo. Își dădea bine seama că ar avea mult de suferit în pustietatea aceea, dar își îndreptă privirile spre cruce și, făcîndu-și rugăciunea, își aduse aminte de tot ce Mîntuitorul Iisus suferise pentru noi oamenii.

„Tu, Bunule Mîntuitor, vei îndulci grozăvia singurătății mele! Crucea mea este suferința mea; ca și Tine, voi suferi cu răbdare și voi spune îndreptîndu-mă către Domnul: «Tatăl meu, facă-se voia Ta și nu voia mea!» Va sosi în curînd ceasul cînd voi putea respecta cuvintele Tale: «Jertfa s-a săvîrșit!»".

După ce Genoveva a fost frămîntată mai multe minute cu astfel de gînduri senine și înalte, un somn binefăcător, de care n-avusese parte de multe nopți, veni și-i închise ochii. Lipit de dînsa, dormea liniștit micuțul Benoni, pe cînd cerboaica se întinse la picioarele ei.

Din ziua aceea, cerboaica nu se mai despărți de Genoveva.

6. Cum trăia Genoveva la pădure

Din ziua în care fusese adusă şi lăsată la pădure, Genoveva ducea o viaţă de pustnic. Încet şi greu trecu iarna; la rîndul lor, primăvara, vara şi toamna trecură una după alta. Veni din nou iarna, fără să fi adus vreo schimbare în traiul sărmanei femei.

Deseori i se zdrobea inima cînd, în zilele anotimpului frumos, se aşeza la amiază la umbra copacilor sau stîncilor şi n-auzea alte glasuri decît croncănitul corbilor sau loviturile neîncetate în trunchiurile arborilor ale ciocănitoarei.

Firește, suferea şi mai mult în groaznicele nopţi de toamnă şi de iarnă, cînd valea pustie nu era luminată de lună sau cînd din peştera sa nu zărea decît urmele lăsate pe zăpadă de fiarele sălbatice. Ce n-ar fi dat atunci să-şi vadă din nou părinţii săi, pe soţul său, pe prietenele sale sau măcar un chip omenesc!

„Cît de fericiţi, zicea ea, sînt oamenii care trăiesc laolaltă şi care pot să-şi împărtăşească unii altora necazurile şi bucuriile lor! E păcat că nu ştiu să preţuiască această fericire şi că nu caută decît să-şi otrăvească unii altora viaţa. Însă, adaugă înduioşată Genoveva, fericirea de a sta de vorbă cu Tine, Dumnezeule, este neasemuit mai mare decît a sta de vorbă cu oamenii. Numai Tu eşti lîngă noi, atunci cînd sîntem părăsiţi de toată lumea. Numai Tu eşti prezent în singurătatea pustiului şi în tăcerea nopţii".

În chipul acesta, Genoveva, obișnuindu-se ca în sufletul și în gîndurile ei să vorbească fără întrerupere cu Dumnezeu, vedea că timpul trece repede și că orele păreau minute.

Smulsul rădăcinilor și culesul fructelor din pădure îi răpeau mult timp și îi dădeau multă trudă și osteneală. Totuși îi mai rămînea timp pe care nu știa cum să-l întrebuințeze, așa că deseori se vedea nevoită să stea ore întregi fără să facă nimic. „Dacă aș fi avut, zicea ea, cîteva cîrlige de împletit și ață, ce de ore plăcute aș putea petrece! Oamenii care se plîng de muncă nu știu pesemne că atunci cînd n-avem ce munci sîntem copleșiți de tristețe și plictiseală. Cea mai grea muncă este, oricum, mai plăcută decît lipsa de orice muncă".

De multe ori, simțea o dorință arzătoare de a avea o carte bună de citit. „În această pustietate, zicea ea, unde am atîta timp liber, ce bine l-aș putea folosi ca să capăt o învățătură sănătoasă și folositoare. Dar tot ce ai făcut, Părinte Ceresc, este ca și o carte scrisă de mîna Ta. Mă voi căsni să o citesc cu toată atenția și știu că mă voi folosi mai mult decît dacă aș citi cărți scrise de mîna oamenilor".

Din ziua aceea, începu să cerceteze cît mai atent tot ce a făcut Dumnezeu pe pămînt. O floare, căsuța unui melc, o insectă cît de mică — toate acestea îi făceau o plăcere nespusă; în toate vedea urmele înțelepciunii și bunătății Creatorului.

O împrejurare deosebită dădea cercetărilor ei și mai mult farmec. Iisus Cristos alegea ca subiect al parabolelor ce spunea mai multe obiecte, pe care Genoveva le vedea în juru-i în pustietatea în care trăia. Cînd, de pildă, soarele de primăvară trimitea în peșteră razele sale dulci și binefăcătoare, Genoveva zicea veselă: „Doamne, soarele Tău este icoana blîndeței Tale fără margini și a dragostei Tale. Iisus Cristos,

fiul Tău şi Mîntuitorul lumii, a zis: «Tatăl nostru Ceresc porunceşte soarelui să răsară asupra celor buni şi asupra celor răi. Fă deci, Dumnezeule, ca dragostea mea pentru oameni să fie asemeni soarelui Tău şi ca duşmanii mei să se folosească şi dînşii de binefacerile mele»".

Cînd se întîmpla ca Genoveva să nu poată găsi ceva rădăcini sau fructe pentru hrana ei de toate zilele şi cînd, din această pricină, amărăciunea şi descurajarea începeau să i se strecoare în suflet, zicea, auzind cîntecele atît de frumoase ale păsărilor: „Drăguţelor şi micuţelor făpturi, cît sînteţi vesele şi fără grijă! Nu trebuie să fiu şi eu veselă şi să cînt ca voi? Da, căci Mîntuitorul însuşi ne-a zis nouă, oamenilor: «Vedeţi păsările cerului? Nici nu seamănă, nici nu seceră şi, totuşi, Tatăl nostru Ceresc le hrăneşte; oare voi nu sînteţi mai de seamă decît ele?» Da, Doamne, ştiu că în ochii Tăi preţuiesc mai mult decît toate aceste păsări. Ar trebui să mă bucur ca şi ele şi chiar mai mult. Ar trebui să nu fiu îngrijorată, cu toate că nimeni nu mai seamănă şi nu mai seceră pentru mine."

Privind apoi la florile ce răsăreau acolo, flori împodobite cu culorile cele mai strălucitoare, zicea simţind o mulţumire sufletească: „Şi voi, frumoaselor flori, sînteţi dovadă de dragostea ce ne poartă Dumnezeu care a făcut totul. Vorbind de voi, Mîntuitorul a zis: «Priviţi crinii şi florile cîmpului; nu muncesc şi nu torc, iar eu vă spun că nici împăratul Solomon în toată strălucirea măreţiei sale nu era îmbrăcat ca ele. Acela care îmbracă aşa iarba cîmpurilor va face oare mai puţin pentru voi, oameni de credinţă puţintică?»

De aceea, Doamne, nu voi lăsa să se stingă în mine credinţa şi curajul. Cu toate că acum nu am putinţă să torc şi să cos, nu-mi voi face sînge rău din pricina îmbrăcămintei pentru copilul meu şi pentru mine".

În lunile de vară, cînd o căldură dogoritoare usca valea şi cînd Genoveva mergea să-şi potolească setea la apa cristalină a izvorului, ea zicea deseori: „Învăţătura Ta, Doamne, este pentru sufletul meu aşa cum această apă limpede este pentru buzele mele. Ne-ai zis doar Tu însuţi: «Cel însetat să vină la mine şi să-şi aline setea. Apa ce-i voi da va fi un izvor de apă vie pentru viaţa veşnică». Da, la acest izvor de viaţă vie să caut singura mea mîngîiere şi o bucurie pentru sufletul meu, acum cînd sînt lipsită de toate bucuriile şi mîngîierile lumii".

Uitîndu-se după aceea la grămezile uriaşe de stînci care, timp de nesfîrşite veacuri, înfruntaseră furia vînturilor şi furtunilor, Genoveva îşi aducea deseori aminte de cuvintele următoare ale Mîntuitorului: „Pe cel ce ascultă cuvîntul meu şi-l îndeplineşte, îl asemuiesc cu un om înţelept care îşi clădeşte locuinţa pe stîncă."

Şi adăugă înduioşată: „Îmi voi clădi mîntuirea sufletului pe cuvîntul Tău şi nimeni nu mă va clătina vreodată".

Pînă şi din cercetarea spinilor şi mărăcinilor scotea cîte o învăţătură de folos. „Ce fericire ar fi pentru mine, zicea ea, dacă pe aceste buruieni spinoase aş putea culege ciorchini de struguri aurii sau vreun alt fruct gustos! Însă Domnul nostru Iisus Cristos a zis: «Nu poţi culege struguri pe spini şi nici smochine pe scaieţi. Un pom bun dă şi fructe bune, pe cînd un pom rău dă fructe rele»".

Şi aşa, natura întreagă amintea Genovevei cuvinte de ale Mîntuitorului şi îi dădea mereu prilej de gîndire adîncă.

Însă şi mai dulce decît soarele primăverii, şi mai frumos decît anotimpul cînd cîntau păsările şi înfloreau florile şi mai plin decît tot ce creştea în pustietatea aceea, era copilul ei mult iubit. În toate zilele, cînd vremea era frumoasă, îl scotea din peşteră şi-l punea să stea sub bolta albastră a cerului. Purtîndu-l în braţe, se plimba cu el înaintea peşterii,

pe cînd cerboaica păştea ceva mai încolo. Stătea cu el de vorbă, spunîndu-i cuvinte de dragoste de mamă, cu toate că Benoni era încă prea mic, aşa că nu putea înţelege. Însă, cînd întindea spre dînsa braţele-i mici şi rotunde şi îi zîmbea, pentru Genoveva, acest zîmbet prefăcea în raî toată urîciunea şi grozăvia pustiului.

Atunci îngenunchia pentru rugăciune, strîngea pe Benoni la piept, îl înfăşura în priviri de cea mai curată şi mai mişcătoare dragoste de mamă şi zicea: „Doamne Dumnezeule! Cum şi de unde aş putea găsi cuvinte ca să-Ţi mulţumesc pentru această comoară ce mi-ai lăsat? De cîtă bucurie curată am parte, de cîtă mîngîiere şi de cîte îngrijiri plăcute, care îmi alungă plictiseala şi îmi înfrumuseţează viaţa în această singurătate!

Părinte ceresc! Varsă binecuvîntarea Ta asupra acestui copil! Dă-i sănătate şi viaţă, Tu, Dumnezeu al bunătăţii şi dragostei! Cît de dulce îi este privirea şi cît de curată şi nevinovată îi este înfăţişarea! Ce senină îi este fruntea şi ce graţioşi şi fragezi îi sînt obrăjorii! Cu cîtă încredere şi siguranţă se odihneşte la pieptul meu! Da, acum îmi dau mai bine seama cîtă dreptate a avut Mîntuitorul cînd a zis: «Dacă nu sînteţi asemeni copiilor mici, nu veţi intra în împărăţia cerurilor». De ce oamenii nu sînt din propria lor voinţă şi alegere ceea ce este acest copil în nevinovăţia sufletului său, adică de ce nu sînt fără ură, fără invidie şi fără îngîmfare? Numai aşa, găsind un raî în noi înşine, am putea trăi fericiţi pe pămînt, aşa cum copilul trăieşte la sînul mamei sale".

Nu de puţine ori, era cuprinsă de dorinţa vie de a merge să se închine la vreo biserică, la „casa Domnului", cum spunea ea. „Ce fericire este, îşi zicea ea în gînd, să asculţi cuvîntul Domnului Dumnezeu printre mulţimea credincioşilor care umplu biserica. Ba chiar numai dangătul unui clopot ar

fi de ajuns să-mi ușureze sufletul apăsat și chinuit... Dar, se grăbea ea să adauge, natura întreagă este, de asemenea, biserica Ta, Doamne! Sufletul celui ce Te iubește este ca un altar în singurătatea pustiului".

Iată cum Genoveva își înălța sufletul și își întărea curajul la vederea a tot ce o înconjura. Cînd zăpada și frigul o sileau să stea în peșteră, se folosea de acest timp pentru a se adînci în gîndurile ce o frămîntau.

7. Cum își făcea educația Benoni

Se întîmplă uneori ca o floare de toată frumusețea, colorată în auriu și purpuriu, să răsară peste mărăcinii și buruienile din pustiu. La fel și Benoni, copilul Genovevei, creștea și strălucea de o frumusețe îngerească în singurătatea pădurilor. Învățase să umble; Genoveva îl îmbrăcase în pielea pestriță a unui pui de căprioară. Acest pui de căprioară fusese prins de o vulpe, care se pregătea să-l mănînce, însă Genoveva izbutise să i-l smulgă.

Ca mîncare, cu toate că Benoni nu se hrănea decît cu ierburi și rădăcini, cu apă și cu lapte, totuși era plin de viață și sănătate. Inteligența i se dezvolta repede. Putea să deosebească unul de altul lucrurile de care era înconjurat și înțelegea cuvintele, pe care încerca să le spună și el.

Cît de încîntată a fost Genoveva, cînd a auzit din gura lui cele dintîi cuvinte cu înțeles, ea care de atîta amar de vreme nu vorbise cu nici o făptură omenească! Bucuria și încîntarea ei au atins culmea, atunci cînd copilul ei a spus pentru întîia oară și lămurit dulcele nume de „mamă".

Aceasta s-a întîmplat la începutul iernii. De atunci, Genoveva îi vorbea ore întregi în peșteră. Începînd cu soarele și pînă la cea mai mică pietricică, sau începînd cu bradul și mergînd pînă la firul de iarbă, ea îl învață să spună pe nume la tot ce se găsea în peșteră și în vale. Nu după mult, putu să aibă cu Benoni mici conversații despre toate aceste lucruri. Cele dintîi raze de inteligență, cele dintîi scîntei de dragoste de fiu, progresele cele mai mici ale lui Benoni — totul

umplea inima Genovevei de o bucurie ce nu se poate spune în cuvinte. Fiecare zi era un prilej de noi bucurii. Aşa avu ea parte de clipe delicioase în lunile de frig şi ger aspru ale iernii.

Însă pe la sfîrşitul iernii, Benoni căzu bolnav şi mult timp nu putu ieşi din peşteră. Din fericire, se făcu iarăşi bine şi îşi căpătă din nou toată frăgezimea obrajilor săi trandafirii încă din primele zile ale primăverii. Într-o dimineaţă cu soare frumos, Genoveva îl luă de mînă şi-l duse în valea împodobită cu mii şi mii de flori care de care mai frumoase.

Strălucirea primăverii în toată măreaţa ei gătealâ făcu impresia cea mai puternică asupra inteligenţei născinde a lui Benoni, care se opri plin de admiraţie la vederea minunat de frumoasei privelişti.

— Ce sînt toate acestea, mămico? strigă el. Totul era schimbat, totul este aşa de frumos! Valea era toată albă de zăpadă, iar acum este de un verde aşa de frumos, încît faţă de ea, brazii parcă sînt negri. Copacii şi mărăcinii aceştia erau goi şi veştezi, pe cînd acum sînt îmbrăcaţi cu frunze delicate şi de un verde deschis. Şi cît de plăcute şi calde sînt razele soarelui. Şi cît de frumos este albastrul cerului!... Dar aceste obiecte mici şi drăguţe, ce sînt la picioarele noastre! Priveşte, mamă, şi vezi cum sînt zugrăvite în albastru, în galben şi în alb!

— Iubitul meu copil, acestea sînt flori, îi zise Genoveva. Iată că am să culeg cîteva pentru tine. Acestea sînt mărgărite — priveşte! Frumoase foi mici albe şi purpurii înconjoară partea dinăuntru a florii, care este de un galben ca aurul. Acestea de lîngă ele sînt brînduşe; miroase-le ca să îţi dai seama de aroma lor plăcută. Această floare albastră şi plăpîndă este vioreaua, al cărei miros este şi mai plăcut. Culege tu însuţi atîtea cîte doreşti.

Benoni culese așa de multe flori că, în curînd, nu mai încăpeau în minuțele sale. După aceea, Genoveva il duse la o pădurice verde, care era la marginea văii.

— Ascultă cu băgare de seamă, îi zise ea, n-auzi ceva în jurul tău?

Pentru intîia oară de cînd își putea da seama de ceea ce se petrece în juru-i, Benoni auzi concertul a mii de păsări, care își aveau pe acolo cuiburile.

— De unde vine acest zgomot așa de plăcut? întrebă el cu o curiozitate naivă de copil mic. Din fiecare arbore, din fiecare tufiș pornește o mulțime nenumărată de tot felul de glasuri. Vino, mamă, vino repede, ca să vezi ce pot fi aceste glasuri.

Genoveva șezu pe o bucată de stincă, pe care vremea o îmbrăcase cu mușchi, pe cînd doi fagi tineri o acopereau cu umbra lor. Luă pe Benoni pe genunchi și aruncă pe jos cîteva grăunțe, pe care le culese în pădure. Și iată că un stol întreg de păsări, răspunzînd la chemarea Genovevei, veni să ciugulească cu poftă grăunțele aruncate de ea. Printre aceste păsări erau cintezoi, sticleți, pițigoi și alte păsări cu pene de culori diferite.

— Privește, zise lui Benoni Genoveva; acestea sînt păsărelele al căror cîntec ți-a plăcut atît de mult.

Copilul nu mai putea de bucurie.

— Drăguțelor păsărele, zise el, va să zică voi cîntați așa de frumos? Voi cîntați mult mai bine decît corbul care toată iarna croncănea așa de trist, iar penele voastre sînt mult mai frumoase decît penele corbului... Dar spune-mi, mămico, mai întrebă el, cum se face că acum totul este așa de frumos? Nu cred că, pe cînd eram bolnav, să fi împodobit tu valea cu toate aceste minunății, deoarece tu nu m-ai lăsat singur aproape nici o clipă. De altfel, nici n-ai putea fi așa de îndeminatică.

— Drăguțul meu copil, îi răspunse Genoveva, ți-am și vorbit de Tatăl nostru Ceresc, de Dumnezeu cel bun și sfînt, care a făcut soarele, luna și stelele. Tot el a făcut pentru plăcerea și desfătarea noastră tot ce vezi aici.

— Trebuie ca Dumnezeu să fie foarte deștept și îndemînatic, zise Benoni cu naivitate.

La acest răspuns, Genoveva zîmbi și, strîngîndu-l la piept, îl acoperi cu sărutări.

Ziua următoare, Benoni trezi din somn pe Genoveva și-i zise:

— Scoală-te, mămico, să mergem să vedem ce a mai făcut bunul Dumnezeu!

Genoveva zîmbi și-l duse la un loc strîns între stînci, unde soarele trimitea razele sale dogoritoare și unde, prin urmare, iarba și florile crescuseră mult mai repede decît aiurea. De mai multe zile, ea văzuse că în acest loc murele înfloriseră. Ba chiar unele din ele erau coapte și aveau o culoare de un roșu închis.

— Acestea sînt altfel de flori — nu-i așa, mămico? întrebă Benoni.

— Nu, dragul meu, îi răspunse Genoveva, acestea sînt mure. Lăsîndu-se pe genunchi, culese cîteva din cele mai frumoase. Deschide gurița, zise ea lui Benoni, și le papă.

După ce le-a mîncat și a simțit cît sînt de gustoase, Benoni își puse mîna pe inimă și strigă:

— O, ce bine! Îmi dai voie, mămico, să culeg și eu cîteva?

— Da, drăguțule, îi răspunse Genoveva, însă bagă de seamă și alege pe acelea care sînt de un roșu mai viu.

Benoni întinse mînuțele sale mititele și începu să culeagă mure și să le mănînce cu toată pofta și plăcerea.

— Cît de bun este Dumnezeu, zicea el, că ne dă lucruri așa de gustoase!

— Dacă-i așa, îi zise Genoveva, trebuie să-i mulțumești.

Înălțînd spre bolta albastră a cerului ochii săi strălucitori și nevinovați și punînd pe mînuța-i un sărut, pe care îl trimise spre cer, Benoni strigă din toate puterile sale:

— Bunule Dumnezeu, îți mulțumesc pentru murele ce mi-ai dat! Mămico, întreabă el după aceea, crezi că m-a auzit?

— Firește că te-a auzit, îi răspunse Genoveva zîmbind și strîngîndu-l la piept; dar chiar dacă i-ai mulțumit numai în gînd, fără să spui o vorbă, El ar fi știut ce ai vrut să spui, căci Dumnezeu vede și aude totul.

De atunci, Benoni ceru să vadă în fiecare zi toate înfăptuirile noi ale lui Dumnezeu. Însă Genoveva îi zise:

— De azi încolo, trebuie să bagi de seamă tu însuți și după aceea să vii să îmi spui tot ce vei fi descoperit. Vezi acești mărăcini negri, care cresc la umbra stîncii ce se înalță deasupra văii, în acest loc unde zăpada nu s-a topit decît de puține zile? Mărăcinii aceștia se numesc porumbari. Vezi că sînt acoperiți de o mulțime de boabe mici și rotunde, verzi și albe, care se numesc muguri. Acum mergi după mine; iată, în partea cealaltă a văii sînt alte tufișuri cu spini mai mici. Aceștia sînt măceși sau trandafiri sălbatici, iar mugurii lor au forma de ou.

Colo sus se înalță doi arbori mari, dintre care unul este un păr, iar al doilea este un măr sălbatic. Privește-i cu atenție: ramurile lor sînt pline de muguri mai mari decît mugurii porumbarului și măceșului. Urmărește-i în fiecare zi, pentru ca după aceea să-mi povestești schimbările ce ai văzut la dînșii.

Noaptea următoare căzu o ploaie liniștită de primăvară ce ajută mult ca tot ce răsărise să crească mai repede. Benoni alergă spre Genoveva, sărind de bucurie.

— Mămico, mămico, strigă el, micile boabe verzi ale porumbarului s-au prefăcut în flori albe ca zăpada. Tufișul celălalt s-a acoperit de un verde cît se poate de frumos, pe cînd cei doi arbori sînt încărcați cu flori albe și roșii. Ce plăcere și bucurie, mamă! Și cît de bun este Dumnezeu! Vino, vino să vezi!

Genoveva merse, iar Benoni îi arătă toate aceste minuni.

— Privește, mai zise el, sînt sigur că măceșul se va acoperi cu flori tot atît de frumoase. Nu sînt încă deschise și nu se zărește decît puțin roșu printre muguri. Nu cumva Dumnezeu n-a avut timp să isprăvească totul azi noapte?

— Copilul meu, îi răspunse Genoveva, Dumnezeu nu s-a ostenit deloc făcînd toate acestea; El poate face totul într-o singură clipă, fiindcă este atotputernic.

— Dar, întrebă Benoni, cum poate să facă Dumnezeu toate acestea în întunericul nopții?

Atunci Genoveva îi spuse că Dumnezeu vede și noaptea tot așa de bine ca și ziua, ceea ce puse pe copil în nespusă mirare.

Într-o dimineață, Benoni merse la mamă-sa, strălucind de bucurie.

— Mamă, strigă el, am găsit acum ceva foarte curios! Vina, ca să-mi spui ce este.

Luînd-o de mînă, a condus-o la un porumbar.

— Privește în mijlocul tufișului, zise el, nu vezi nimic?

— Văd, răspunse Genoveva, un cuib de păsări, care se numesc cînepari. Păsările își fac locuința în cuiburi, așa cum noi ne-am făcut locuința în peșteră. Vezi, pasărea este în cuib și vezi cu cîtă blîndețe și încredere ne privește! Dar iată că și-a luat zborul. Privește cuibul cu atenție, da bagă de seamă să nu te înțepi. Vezi că pe dinafară este făcut cu fire de iarbă uscată, pe cînd pe dinăuntru este căptușit cu un fel de stofă moale. Privește înăuntru, adăugă ea și-l ridică în brațe, ca să poată vedea mai bine.

— O, cît e de frumos! strigă el. Dar, mămico, ce sînt aceste cinci boabe mici din cuib?

— Sînt ouăle, îi răspunse Genoveva; precum vezi, sînt de un verde palid și frumos, stropit cu roșu.

— Dar ce face pasărea cu aceste ouă? mai întrebă Benoni.

— Vei vedea tu însuți, îi răspunse Genoveva. Să le privești cu băgare de seamă în fiecare zi, dar să te ferești de a le atinge.

După cîteva zile, Benoni, condus de Genoveva, merse să vadă din nou cuibul. În loc de ouă, găsiră în cuib cinci păsărele.

— Ce slăbuțe și plăpînde sînt! zise Genoveva. Ochii le sînt închiși și n-au încă pene. Nu se pot folosi de aripile lor și n-au puterea să iasă din cuib.

— Sărmane făpturi mititele! zise Benoni. Vor muri de frig și de foame.

— Nu vor muri, drăguțule, căci bunul Dumnezeu a avut grijă de toate. Așa cum cuibul este căptușit pe dinăuntru, le ține cald și dorm pe un așternut moale. Apoi, cuibul are o formă rotundă, pentru ca puișorii să nu se izbească de ceva ce i-ar putea răni. Mama lor a făcut cuibul fără să fie ajutată de cineva. Noi doi n-am putea face un cuib așa de frumos. Dumnezeu, în grija ce poartă păsărelelor, le-a învățat meșteșugul de a face cuiburi. Și să vezi că frunzele tufișurilor le fac umbră plăcută, acum cînd razele soarelui sînt așa de dogoritoare, iar cînd plouă, aceste frunze îi apără de umezeală. În serile și diminețile mai reci, mama puișorilor vine și îi încălzește, acoperindu-i cu aripile ei.

Spinii ascuțiî au, de asemenea, rostul lor: opresc pe păsările de pradă care ar veni să mănînce pe puișori, dar nu rănesc pe mama lor, care fiind foarte mică, trece ușor printre spini. Și așa în lucrurile cele mai mici, vedem grija și bunătatea fără de margini a lui Dumnezeu Cel Atotputernic.

Pe cînd vorbea Genoveva, iată că mama puișorilor veni și se lăsă pe marginea cuibului. Puișorii începură să întindă cu lăcomie cioculețele lor, în care pasărea puse din mîncarea ce adusese. Văzînd acestea, Benoni nu se putea minuna îndeajuns.

— Ce privelițe încîntătoare! zicea el.

— Mama puișorilor, îl lămuri Genoveva, le aduce hrana, pe care ei, slabi și goi cum sînt, n-ar putea-o găsi. Însă, fiindcă boabele ce le aduce ar fi pentru ei prea tari, ea nu li le dă decît după ce le sfarmă și le înmoaie. Vezi, scumpul meu copil, cu cîtă dragoste îngrijește Dumnezeu de toate făpturile Sale, fără să uite nici de pasărea cea mai mică. Și nouă ne duce de grijă cu aceeași dragoste. El a vegheat pînă astăzi asupra ta și va veghea și de azi înainte.

— Da, mămico! strigă Benoni, bunul Dumnezeu mi-a dat o mamă, care mă iubește mai mult decît pasărea pe puișorii săi. Fără tine, eu aș fi murit de mult.

Și zicînd acestea, se aruncă la gîtul Genovevei.

În fiecare zi, Benoni avea ceva nou să-i arate sau să-i povestească. Își iubea mama mai presus de orice, iar frumusețile naturii lăsau în sufletul său nevinovat impresia cea mai puternică și mai curată. În toate diminețile aducea Genovevei flori din cele mai frumoase și culegea pentru dînsa mure, zmeură, fragi, cu care umplea coșulețele pe care Genoveva le împletise din trestie. De asemenea, împodobea peștera cu scoici acoperite în parte cu mușchi și cu pietricele strălucitoare, ceea ce dădea peșterii o înfățișare plăcută.

Așa creștea Benoni, avînd ca profesor și îndrumător pe mamă-sa, pe cînd Natura era cartea în care citea cu un folos din ce în ce mai mare pentru dînsul.

8. Genoveva găseşte o haină caldă de iarnă

Pentru Genoveva şi pentru Benoni, primăvara şi vara trecuseră cu distracţii şi bucurii inocente de tot felul. Acum, venise să se înscăuneze toamna. Soarele apunea devreme, iar razele sale erau mai puţin vii şi mai puţin calde. Cerul era aproape zilnic acoperit de nori întunecaţi; pămîntul, obosit, nu mai dădea verdeaţă şi flori. Păsările nu mai cîntau, ba cele mai multe din ele plecaseră în ţările cu clima mai blîndă. Rînd pe rînd, florile se veştejeau; cîteva frunze de un galben palid atîrnau triste pe copacii şi mărăcinii goi. Un vînt rece dobora pe acelea care nu cădeau singure.

Şezînd jos la intrarea în peşteră, Genoveva se gîndea cu teamă la înfricoşătoarea iarnă, care se apropia. Cu ochii scăldaţi în lacrimi, privea la jalea şi prăpădul naturii.

— Mămico, o întrebă Benoni, nu cumva Dumnezeu care ne ia înapoi toate darurile şi bunătăţile, nu ne mai iubeşte?

— Nu, dragul meu, îi răspunse Genoveva. Dumnezeu ne va iubi mereu, dacă sîntem buni şi cu suflet curat. Nu se schimbă şi nu pier decît lucrurile pămînteşti; iubirea Tatălui Ceresc pentru noi rămîne neschimbată, iar El este etern. Acum soseşte iarna, dar după iarnă, va veni iarăşi mîndra primăvară, gătită cu toate podoabele ei. Aşa se întîmplă în fiecare an; de aceea, bucură-te de mai înainte de întoarcerea anotimpului frumos.

Apoi, îşi zise în sinea ei, zîmbind: „Iubitul meu copil, este cea dintîi iarnă pe care o vezi, de cînd, prin inteligenţa ce ai cîştigat, îţi poţi da seama de ce se petrece în jurul tău.

Nu este, deci, de mirare că te îndoiești dacă după iarnă va învia iarăși primăvara. Eu, mama ta, judec și mai puțin bine decît tine; dintr-o experiență lungă, știu că după durere vine totdeauna bucurie; totuși mi-e greu să cred așa ceva, atunci cînd mă apasă necazurile. Să-mi fac deci curaj și să mă căznesc să fiu și eu veselă și nepăsătoare, așa cum ești tu, odorul meu scump".

Grija cea de toate zilele a Genovevei era să culeagă mure și pere sălbatice, alune și porumbe. Strînse, de asemenea, fructele măceșului și orice fel de fructe ce putea servi ca hrană. Smulse din pămînt o cantitate mare de rădăcini, iar Benoni o ajută cît putu mai bine; încă din lunile de vară strînsese finul trebuincios pentru cerboaică.

Era însă mai îngrijorată de îmbrăcămintea ei, decît de hrana pentru dînsa și pentru Benoni. Haina — și n-avea decît una singură — pe care o purta de atîția ani de zile și ziua și noaptea, era acum numai fîșii și zdrențe. Șezînd la intrarea în peșteră se căznea să strîngă aceste zdrențe și fîșii cu spini și cu fire de iarbă mai mlădioasă. A fost o trudă zadarnică. „Oh, ce n-aș da, își zicea ea suspinînd, să am acum un ac și un capăt de ață! Oamenii care trăiesc laolaltă au mii de binefaceri din partea lui Dumnezeu, căruia nici nu se gîndesc măcar să-i mulțumească".

Benoni observă durerea tăcută a mamei sale.

— Mamă, îi zise el, îți aduci aminte ce mi-ai răspuns în ziua în care te-am întrebat de ce cerboaica își pierde părul? Mi-ai zis: Dumnezeu îi dă în fiecare vară o blană închisă, mai puțin deasă și mai ușoară, pentru ca să nu sufere de căldură. Iarna, însă, îi dă alta, de culoare cenușie și care o păzește mai bine de asprimea frigului. De aceea, nu plînge, căci Dumnezeu va avea grijă să-ți dea vreo haină caldă, fiindcă, desigur, pe tine nu te iubește mai puțin decît pe cerboaică.

Genoveva îl îmbrățișă zîmbind și zise:

— Ai dreptate, iubitul meu copil. Nu trebuie să-mi fac griji, deoarece Dumnezeu nu ne va părăsi. El, care îmbracă animalele și florile cîmpului, va ști să îmbrace și pe sărmana ta mamă.

Cîteva zile mai tîrziu, Genoveva, după ce spuse lui Benoni să nu se depărteze de peșteră, merse departe în vale vrînd să caute niște fructe bune de mîncat. Mergea sprijinindu-se pe un băț gros și noduros. La cingătoare îi atîrna un dovleac scobit și plin de lapte. Cînd ajunse la poalele unui munte înalt, pe care voia să se urce, șezu jos, ca să mai prindă puteri și să bea puțin lapte. Și iată că, pe neașteptate, văzu cum un lup furios, care ținea în gură o oaie, fuge spre vîrful muntelui. Văzînd pe Genoveva, lupul se opri și îi aruncă niște priviri pline de furie.

De frică, Genoveva începu să tremure toată, dar venindu-și repede în fire, luă în mînă bățul, pe care îl puse lîngă dînsa, și izbi cu toată puterea pe lup drept în creștetul capului. Făcuse aceasta cu gîndul ca să scape pe biata oaie. Și în adevăr, lupul lăsă oaia din gură, iar el, scoțînd urlete îngrozitoare, fugi mergînd de-a rostogolul pînă la poalele muntelui. Atunci Genoveva îngenunchie lîngă oaie, îi turnă puțin lapte în gură și să căzni să o scape de la moarte, însă toată cazna ei a fost de prisos: oaia murise.

Vederea oii moarte stîrni în sufletul Genovevei o mulțime de simțăminte dureroase. „Sărmană oaie, zice ea, ai venit din părțile frumoase și zîmbitoare, unde locuiam și eu odinioară. Vai, ce de timp a trecut, de cînd n-am văzut nimic, n-am auzit nimic din aceste locuri, care îmi erau atît de dragi! O, dacă n-ai fi murit, cum ți-aș fi dus de grijă! Și cu cîtă bucurie te-ar fi întîmpinat iubitul meu Benoni! Poate că ai fost din turmele soțului meu și ale mele... Da, zise mai departe, așa este! Iată semnul ce făceam la oile noastre: îl recunosc.

O, dacă ai fi trăit şi ai fi priceput glasul oamenilor, ce de întrebări ţi-aş fi făcut! Te-aş fi întrebat: trăieşte soţul meu? S-a întors cu bine de la război? Se mai gîndeşte la Genoveva sa? Mai este supărat pe dînsa sau şi-a dat seama de nevinovăţia ei? Dumnezeule! Soţul meu trăieşte în belşug şi bogăţie, pe cînd eu mă zbat în mizeria cea mai cumplită".

Dar se opri dintr-odată; un gînd nou făcu să-i bată inima. „Scumpa mea patrie, zise ea aprinsă, nu trebuie să fie departe; altcum, oaia nu s-ar găsi aici. Oare nu mă voi întoarce vreodată cu copilul meu?"

Tot sufletul i se aprinse de dorinţa de a vedea din nou locurile care îi erau atît de dragi şi lacrimile se porniseră să-i curgă în şiroaie. Timp de mai multe minute stătu la îndoială. „Nu, zise ea la sfîrşit, tot vreau mai bine să rămîn în această pustietate. Mă ţine aici şi jurămîntul straşnic cu care m-am legat. E drept că mi l-a smuls numai frica de moarte, decît, ce are a face: dacă îl calc, n-aş fi mai puţin vrednică de osîndă. De altfel, dacă mă încumet să mă întorc, se poate ca din această pricină să-şi piardă viaţa cei doi oameni, cărora le datoresc viaţa mea. Nu, nu, nu voi părăsi această pustietate atît timp cît Dumnezeu, care ţine în mîinile sale soarta noastră, a oamenilor, nu a hotărît într-altfel. Dacă vrea să mă scoată de aici, va îndrepta spre mine paşii vreunui om milostiv. De aceea, mai bine să îndur toate relele, decît să fac ceva împotriva conştiinţei mele".

După ce îşi spuse acestea, începu să caute vreo scoică ascuţită. O găsi la marginea rîului, care curgea şerpuind la poalele muntelui. Se servi de ea, ca să jupoaie oaia de pielea care avea o blană bogată. Se întoarse la peşteră, după ce o spălă bine şi o puse să se usuce la soare.

Benoni îi alergă întru întîmpinare, strigînd:

— O, mamă, bine că te-ai întors! Mă temeam că ţi s-a întîmplat vreo nenorocire. Spune-mi, unde ai întîrziat aşa de mult?

Dar se opri numaidecît şi rămase ca năuc: blana de oaie, pe care Genoveva o îmbrăcase în întunericul serii, ce începuse să se lase, îl făcură să nu o recunoască. O luă deci la fugă, vrînd să se ascundă în peşteră.

— Nu te speria, drăguţule, sînt eu! îi strigă Genoveva.

La auzul glasului ei dulce, Benoni se întoarse zicînd:

— Lăudat fie Domnul, că eşti tu! O, cît sînt de fericit! Dar spune-mi, ce ai pe spate? De unde ai această haină, care seamănă cu haina mea?

— Mi-a dat-o Dumnezeu, îi răspunse Genoveva.

— Nu-ţi spuneam eu, iubită mamă, că Dumnezeu îţi va da o haină mai caldă pentru această iarnă? strigă Benoni sărind de bucurie. Uite, ce fină şi moale este! zise el trecîndu-şi mînuţa pe blană.

După aceea, intrară amîndoi în peşteră. Benoni aduse lapte şi fructe, iar Genoveva îi povesti cum găsise blana de pe ea.

În curînd se lăsă iarna, aşa că ei nu mai puteau ieşi uşor din peşteră. Numai în unele zile frumoase se puteau plimba cîte puţin prin vale.

— Iubitul meu copil, îi zicea ea, vezi cum bunătatea lui Dumnezeu se arată pînă şi în asprimea iernii. Vezi această lumină aşa de curată şi această albeaţă aşa de strălucitoare? Fiecare arbore, fiecare tufiş este acoperit de promoroacă; zăpada, lovită de razele soarelui, răsfrînge culoarea albă într-un fel strălucitor. Deşi toţi arborii sînt despuiaţi de frunzele lor, Dumnezeu a lăsat totuşi brazilor vîrfurile lor ascuţite, ca să servească drept adăpost pentru vieţuitoarele din pădure. Păsărelele îşi găsesc hrana pe ienuperi, ale căror boabe sînt

tocmai bine coapte în anotimpul iernii, iar setea şi-o potolesc la apa limpede a izvorului nostru, care hrăneşte multe vieţuitoare mici cu verdeaţa ce creşte mereu în jurul său. Vezi dar cum Dumnezeu îşi întinde grija peste toate făpturile Sale.

În zilele cu ger mai aspru, Benoni îşi luase frumosul obicei de a arunca pe jos în peşteră tot felul de seminţe ce culesese în timpul verii. Prihorul şi piţigoiul intrau în peşteră şi le ciuguleau fără teamă. Mai împrăştia pe jos din fînul ce strînsese Genoveva. Iepuri şi căprioare veneau şi îşi potoleau foamea cu acest fîn. Ba chiar în curînd, iepurii aşteptau ca Benoni să le dea fîn din mînă. La rîndul lor, puii de căprioară se obişnuiseră şi se îmblînziseră aşa de bine, încît se jucau cu el.

Aşa se face că în lunile de iarnă, Genoveva avu parte de mici bucurii; însă avu şi multe rele de îndurat. Seara, Benoni se culca foarte devreme şi nu se trezea decît dimineaţa, cînd se lumina de zi. În aceste nopţi, Genoveva stătea ore întregi în întunericul din peşteră, fără să poată adormi, „Ce binefacere mare ar fi pentru mine, zicea ea deseori, dacă aveam o lampă a cărei lumină plăcută să împrăştie întunericul de care sînt înconjurată! Cît de fericită m-aş simţi atunci, dacă aş avea şi o carte bună de citit sau o furcă de lînă, ca să torc! Cea din urmă servitoare a mea are parte de o soartă mai fericită decît soarta mea. Totuşi, lăudat fie Domnul Dumnezeu!“

9. Genoveva cade bolnavă în peşteră

Trecuseră şapte ani de cînd Genoveva şi Benoni locuiau în peştera din valea pustie, ceea ce însemna tot atîtea ierni trăite în peşteră. Însă, pînă atunci, frigul nu fusese atît de aspru, dar în iarna în care Genoveva a căzut bolnavă, se lăsase un ger de crăpau pietrele. Zăpada neobişnuit de multă acoperise munţii şi şesul; sub povara ei, trosneau şi se rupeau crăcile cele mai mari ale copacilor.

În zadar se căznea Genoveva să apere intrarea în peşteră a troienelor de zăpadă împinse de un vînt vijelios. În zadar căuta să se vîre sub grămezile de muşchi din care îşi făcuse aşternutul. Udat de zăpadă, muşchiul nu-i putea ţine de cald Intrarea peşterii şi brazii de la intrare erau acoperiţi cu chiciură scînteietoare, iar pe pereţii peşterii se aşternuse un strat gros de gheaţă.

Căldura din trupul cerboaicei nu mai era de ajuns ca să potolească întrucîtva gerul aşa de cumplit. Urletul lupilor şi schelălăitul vulpilor răsunau în fiecare noapte în singurătatea pustiului. Genoveva stătea de veghe, nopţi întregi de teama de a nu fi sfîşiaţi ea şi fiul ei de fiarele sălbatice.

E drept că Benoni nu se plîngea de frig. Se obişnuise doar cu acest fel de viaţă încă de cînd se născuse, însă Genoveva, o făptură delicată, care fusese crescută în încăperi unde picioru-i nu călca decît pe covoare scumpe, nu mai putea îndura traiul în acea peşteră îngheţată şi întunecoasă. „Ah, zicea ea vărsînd lacrimi, care îngheţau căzînd pe jos, de ce n-am o scînteie de foc. Cu ce recunoştinţă aş primi această binefacere

cerească! Dar iată-mă osîndită să pier de frig printre grămezi nenumărate de lemne; Doamne Dumnezeule, facă-se voia Ta".

Chipul ei odinioară aşa de dulce şi de fermecător, nu mai era acelaşi; trandafirul delicat de pe obraji pierise şi îi luase locul o paloare de mort. Ochii ei, înfundaţi în orbite, nu mai aveau strălucirea de mai înainte. Slabă, sfîrşită, era cu adevărat întruchiparea suferinţei şi nenorocirii.

— Dar ce ai, mămico? o întrebă Benoni înduioşat. Ai ajuns aproape de nerecunoscut.

— Iubitul meu copil, îi răspunse Genoveva, arăt aşa din pricină că sînt foarte bolnavă; se prea poate chiar să mor.

— Să mori? zise Benoni nedumerit. Nu ştiu ce înseamnă să mori. De cînd m-am născut n-am auzit niciodată acest cuvînt.

— Voi adormi, îi zise Genoveva cu glasul stins şi nu mă voi mai trezi. Ochii mei nu vor mai vedea lumina soarelui şi nu-ţi voi mai auzi glasul. Trupul meu, întins pe jos, va fi ţeapăn şi rece şi nu se va putea mişca. Pînă la urmă, va putrezi şi nu va rămîne dintr-însul decît puţină pulbere.

— Mamă! Mămico! Să nu mori! strigă Benoni izbucnind în lacrimi şi aruncîndu-se la gîtul ei.

— Nu plînge, copilul meu, îi zise Genoveva. Nu stă în puterea mea să mor sau să nu mor, ci numai în puterea lui Dumnezeu.

— Dumnezeu!... strigă Benoni cuprins de uimire. Dar nu mi-ai zis totdeauna că Dumnezeu este cît se poate de bun? Şi dacă este aşa de bun, cum te lasă să mori? Uite, eu unul n-aş putea omorî măcar o pasăre cît de mică.

— Ascultă, drăguţule, îi răspunse Genoveva. Dumnezeu, care este Bunătatea însăşi, nu s-ar îndura să facă moartea vietăţii celei mai mici. El a cărui existenţă n-are sfîrşit, ne hărăzeşte şi nouă o viaţă veşnică. Însă, îţi aduci aminte, cînd m-am dezbrăcat de haina mea veche, pentru că se rupsese toată şi am îmbrăcat haina ce-mi dăruise Dumnezeu? Aşa voi

dezbrăca şi acum trupul meu pieritor care se va preface curînd în ţărînă şi pulbere. Voi merge apoi să găsesc pe Tatăl nostru Ceresc, pe bunul Dumnezeu, care mă va face să mă împărtăşesc de fericirea veşnică din cer. În cer, nu voi mai suferi de frig şi nici nu voi fi chinuită de vreo boală. Acolo, nu voi vărsa nici o lacrimă şi nu voi ofta niciodată; nici un nor nu va întuneca fericirea mea. Voi locui în grădini încîntătoare, ce întrec în frumuseţe grădinile de pe pămînt, tot aşa cum zîmbitoare primăvara întrece iarna cea mohorîtă.

— Dacă-i aşa, mămico, voi merge şi eu cu tine, zise Benoni. Nu vreau să stau singur printre fiarele sălbatice, care nu-mi răspund cînd le vorbesc. Vreau şi eu să mor şi, ca şi tine, să-mi scot îmbrăcămintea de carne.

— Scumpul meu, i se împotrivi Genoveva, tu n-ai încă voie să părăseşti această lume. Tu vei veni mai tîrziu să mă întîlneşti în cer, dacă vei continua să fii bun şi cu frică de Dumnezeu. Dar ascultă ce am să-ţi spun: cînd nu voi mai vorbi, cînd nu voi mai respira, cînd ochii mei vor fi stinşi, buzele mele vinete şi mîinile ţepene şi îngheţate, tu vei sta încă trei zile în peşteră. După aceea, cînd vei simţi că miros urît şi cînd nu vei mai avea îndoială despre moartea mea, vei pleca din aceste locuri şi te vei îndrepta spre partea unde răsare soarele. După un mers de două sau trei zile, vei sosi la marginea acestei păduri şi vei vedea desfăşurîndu-se înaintea ta o cîmpie mare şi frumoasă, locuită de mai multe mii de oameni.

— Mai multe mii de oameni? făcu Benoni în culmea mirării. Eu credeam că nu sîntem decît noi doi pe pămînt. Dragă mamă, de ce nu mi-ai spus mai devreme? O, dacă ai putea umbla, ne-am duce repede să-i găsim.

— Vai! zise Genoveva. Tocmai oamenii ne-au aruncat în această pustietate. Ceva mai mult: tocmai ei vroiau să ne omoare pe mine şi pe tine.

— Dacă sînt aşa de răi, nici nu vreau să aud de dînşii, răspunse Benoni. Credeam că şi ei sînt tot atît de buni, cum eşti şi tu, mămico. Dar aceşti oameni nu trebuie să moară şi ei odată?

— Firește, vor muri, căci nimeni nu scapă de moarte, îl lămuri Genoveva.

— Însă se vede că ei nu ştiu, cum n-am ştiut nici eu pînă acum, zise Benoni. Voi merge deci la dînşii şi le voi spune: „Să ştiţi că veţi muri cu toţii şi dacă nu vă îndreptaţi, Dumnezeu nu vă va primi în cer". Dar nu ştiu dacă vor crede în spusele mele.

— Iubitul meu Benoni, îi răspunse Genoveva, ei ştiu de mult aceste lucruri; totuşi, nu se fac mai buni. Mulţi dintr-înşii trăiesc în belşug; pămîntul le dă fructe cum nu cresc în această pustietate. Au mîncăruri şi băuturi din cele mai gustoase. Au haine frumoase şi giuvaericale ce strălucesc mai viu decît soarele. Nici nu-ţi pot descrie luxul locuinţelor lor: oamenii din astfel de locuinţe nici nu ştiu ce înseamnă frigul iernii, iar în timpul nopţii fac lumină ca şi în timpul zilei. Totuşi, cei mai mulţi dintr-înşii nici nu se gîndesc să mulţumească lui Dumnezeu pentru atîtea binefaceri. Deseori, se urăsc şi se prigonesc unii pe alţii. În fiecare zi mor cîţiva dintr-înşii, însă ceilalţi continuă să trăiască tot aşa, ca şi cum ar trebui să locuiască veşnic în această lume.

— Să mă ferească Dumnezeu de a trăi cu astfel de oameni! zise Benoni. Sînt răi ca lupii şi proşti cum este cerboaica noastră, care nu pricepe un cuvînt din tot ce-i spunem. Mai bine rămîn printre fiarele pădurii şi mă hrănesc, aşa cum se hrănesc şi cele mai multe dintr-însele, cu ierburi şi rădăcini, decît să mă îndop cu mîncărurile bogate ale oamenilor şi să trăiesc printre dînşii. De aceea, nu mă voi duce la oameni.

— Totuşi, trebuie să te duci! stărui Genoveva. Ţie nu-ţi vor face nici un rău, însă ascultă ceea ce am să-ţi spun.

Pînă acum, nu ţi-am vorbit decît de Tatăl tău Ceresc: află însă că ai şi tu un tată aici, pe pămînt.

— Un tată aici, pe pămînt! Un tată, pe care îl voi vedea şi îl voi lua de mînă, aşa cum te văd şi te iau de mînă pe tine? întrebă Benoni cuprins de bucurie. Un tată, care nu va fi nevăzut, aşa cum este Tatăl nostru Ceresc?

— Da, drăguţule, îl vei vedea şi vei putea să-i vorbeşti.

— Îl voi vedea şi voi putea să-i vorbesc! strigă Benoni, iar ochii îi străluceau de bucurie... Dar, continuă el cu aer gînditor, de ce nu vine să ne vadă şi de ce ne lasă singuri în acest pustiu? Nu cumva este şi el unul din oamenii răi, despre care mi-ai povestit?

— Nu, scumpule, tăticul tău este bun, îi răspunse Genoveva, însă nu ştie că noi doi trăim singuri în această pădure. Ba chiar crede că amîndoi am fost omoriţi. Mai crede despre mine că am fost mama şi soţia cea mai păcătoasă. Oamenii răi l-au făcut să creadă această minciună.

— Ce este o minciună? întrebă Benoni. Nu înţeleg acest cuvînt.

— Înseamnă ceva ce nu gîndeşti şi despre care ştii că nu este adevărat. Bunăoară, doi oameni îşi zic unul altuia că se iubesc din tot sufletul, pe cînd ei nu se pot suferi. Iată ce este o minciună.

— Cum e cu putinţă să spui ceva ce nu gîndeşti? zise Benoni. Niciodată nu mi-ar fi venit un astfel de gînd. Ce făpturi ciudate mai sînt şi oamenii! adăugă el, clătinînd din capul împodobit cu bucle aurii.

— Şi totuşi, zise Genoveva oftînd, aşa a fost minţit tatăl tău.

Îi povesti apoi din viaţa ei tot ce putea prinde el cu inteligenţa de copil.

— Priveşte inelul acesta, îi mai zise: mi l-a dat tatăl tău.

— Tatăl meu? strigă Benoni vesel. Dă-mi voie să-l privesc mai atent. Am văzut pînă astăzi multe lucruri frumoase de ale Tatălui meu Ceresc, ca: soarele, luna, stelele, florile, dar n-am văzut încă nici un lucru de al tatălui meu care este pe pămînt.

Genoveva își scoase inelul din deget și-l dete lui Benoni.

— Este foarte frumos, zise Benoni; dar tata mai are lucruri frumoase ca acesta și mi-ar da și mie vreunul?

— Da, dragul meu, răspunse Genoveva, punîndu-și din nou inelul în deget. După ce voi muri, nu uita să mi-l scoți din deget și să-l ici cu tine. Cînd vei fi sosit printre oameni, întreabă de contele Siegfried, căci așa se numește tatăl tău. Roagă-i să te ducă la el, dar nu spune la nimeni cine ești și de unde vii. Ferește-te mai ales de a arăta cuiva inelul. Cînd vei fi în fața tatălui tău, îi vei da inelul și-i vei zice:

„Tăticule, acest inel ți-l trimite mama ca să mă recunoști că sînt fiul tău. Sînt cîteva zile de cînd ea a murit. A murit cu gîndul la tine și m-a însărcinat să-ți spun că a fost nevinovată și că te-a iertat. Are nădejdea să te vadă din nou în cer și, pînă atunci, mă încredințează grijei și dragostei tale".

Nu uita mai ales să-i spui că am fost nevinovată, că i-am fost credincioasă și că dragostea ce-i purtam nu s-a stins decît odată cu viața mea. Îi vei povesti cum am trăit și cum am murit în această pustietate. Spune-i că îl rog să ia de aici rămășițele mele pămîntești și să le înmormînteze alături de mormintele strămoșilor săi.

Mai află ceva ce nu știai pînă acum și anume că aici pe pămînt am și eu, ca și tine, părinți care îmi sînt foarte dragi. Dacă mai sînt ei în viață, vei ruga pe tatăl tău să te ducă la dînșii cît mai curînd. Bucuria de a-și vedea pe nepoțelul lor iubit îi va face să uite anii de suferințe grele din pricina mea.

Văd că plîngi, scumpul meu Benoni. Tu pierzi în mine o mamă, care te iubește, dar în locul ei, Dumnezeu îți va da un tată, care te va iubi tot așa de mult. Te va iubi din tot

sufletul său. Te va lua pe genunchi, te va acoperi de sărutări şi te va întreba despre mine multe şi mărunte. Privindu-te, va plînge, în acelaşi timp de bucurie şi de durere.

Din pricina lacrimilor ce vărsa, Genoveva n-a putut vorbi mai mult, ci se culcă în aşternutul ei de muşchi şi rămase mult timp nemişcată, fără să mai poată spune o vorbă, atîta era de slăbită.

10. Genoveva se pregăteşte de moarte

Cu trecerea zilelor, frigul începu să scadă. În loc de crivăţul iernii, începuse să sufle un vînt de primăvară. La amiază, soarele trimitea în peşteră razele sale dătătoare de viaţă şi a căror căldură începuse să se simtă destul de puternic. Gheaţa de la intrarea în peşteră şi gheaţa dinăuntrul peşterii se topea şi curgea în picături mari.

Cu toate acestea, Genovevei îi mergea din zi în zi mai rău; sărmana de ea, îşi vedea moartea dinaintea ochilor. Luă, aşadar, crucea şi se pregăti să treacă de la viaţa pămîntească la viaţa veşnică.

„Ce durere sufletească este pentru mine, zicea ea, că n-am în aceste ceasuri din urmă un preot, care să-mi înalţe curajul şi să mă împărtăşească cu sfintele taine! Însă, nu stai oare lîngă mine Tu, Doamne, care eşti preotul veşnic? Tu cercetezi şi mîngii pe toţi cîţi suferă şi eu tînjesc de dorul Tău. Ai zis doar Tu însuţi: «Iată-mă, bat la poartă. Dacă cineva Mă aude şi vine să-Mi deschidă, îmi voi face la el locuinţa Mea»".

După ce a vorbit în felul acesta, Genoveva s-a rugat mult timp în sufletul ei, ţinînd mîinile împreunate şi ochii plecaţi spre pămînt.

Benoni nu se mai despărţea de ea nici ziua nici noaptea. Nu mai putea nici să bea, nici să mănînce, atîta era de trist. Citea în ochii mamei sale dorinţele ei cele mai mici şi se grăbea să i le îndeplinească. O îngrijea cu dragostea cea mai înduioşătoare. Îşi umplea mînuţele cu muşchi şi ştergea, pînă

unde putea ajunge, pereţii umezi ai peşterii, pentru ca apa să nu picure pe maică-sa. Strînse mult muşchi uscat şi făcu un aşternut nou. Uneori îi aducea un dovleac plin cu apă proaspătă şi îi zicea:

— Mămico dragă, nu ţi-e sete? Îţi este aşa de cald şi buzele îţi sînt aşa de uscate!

Alteori, îi aducea lapte căldicel.

— Bea, mămico, îi zicea el, acest lapte este foarte gustos; l-am muls chiar acum. Apoi, se arunca la gîtul ei şi zicea printre suspine: Mamă, mămico scumpă! De ce nu pot fi eu bolnav în locul tău? De ce nu pot muri eu în locul tău?

Într-o dimineaţă, Genoveva dormise timp de cîteva ore un somn liniştit şi binefăcător. Cînd s-a trezit, se simţea mai puţin slabă şi mult mai liniştită. Pe cînd dormea, îi căzuse crucea, pe care o ţinea mereu în mînă. O căută, iar Benoni i-o dete, căci băiatul ghici îndată ce doreşte.

— Iubită mamă, o întrebă el, ce faci cu această bucăţică de lemn, pe care o ţii mereu în mînă?

— Scumpul meu copil, îi răspunse ea, dacă ştiam mai înainte că n-am mult de trăit, ţi-aş fi povestit pînă astăzi despre taina crucii. O fac însă acum.

Ştii că Tatăl Ceresc are un Fiu, care îi seamănă întrutotul. Încă nu ţi-aş fi putut povesti amănunţit tot ce fiul lui Dumnezeu a făcut pentru noi, oamenii. Sînt multe lucruri, pe care nu le-ai fi înţeles, mai ales din pricina singurătăţii în care ai trăit pînă astăzi. Iată că acum ştii că pămîntul este locuit de un număr mare de oameni, despre ale căror fire şi moravuri ţi-am povestit. Ţi-am explicat ce înseamnă a muri şi, în parte, vezi lucrul acesta la mama ta. Acum mă voi căzni să-ţi lămuresc, aşa cum poţi înţelege, ce este mai de seamă în povestea Fiului lui Dumnezeu. Aşa vei pricepe pricina pentru care ţin într-una în mînă această bucăţică de lemn. Ascultă cu atenţie şi pune la inimă ceea ce îţi voi povesti.

Tatălui Ceresc i se făcuse milă de rătăcirea oamenilor, a căror stricăciune era aşa de mare, incît, după moartea lor, se vedea nevoit să-i oprească de a intra în cer. Atunci, l-a trimis pe Fiul Său, care se numeşte Iisus Cristos, ca să-i aducă pe drumul adevărului şi virtuţii.

Dragostea pentru oameni a acestui Fiu era fără margini. Se născuse şi El într-un loc asemănător cu peştera noastră, într-un loc ce slujea de adăpost pentru diferite animale. Cînd crescu, se retrase într-un pustiu mai groaznic decît pustiul în care locuim noi doi. Acolo se rugă întruna de Atotputernicul Dumnezeu să-l ajute, ca să dea rod bun toată munca şi toate sforţările ce era să facă pentru mîntuirea oamenilor.

După aceea, se întoarse la oameni şi le vesti că Tatăl Ceresc îl trimitea la dînşii. Le descrisese bunătatea nemărginită a lui Dumnezeu şi dragostea ce poartă tuturor făpturilor Sale. Dumnezeu, le zise El, este Tatăl tuturor oamenilor: fiţi şi voi buni şi credincioşi, iubiţi-L din tot sufletul vostru şi iubiţi-vă, de asemenea, unii pe alţii. Le mai zise că toţi cîţi, ascultînd cuvintele Lui, vor păşi pe calea dorită de Domnul Dumnezeu, vor fi primiţi după moarte în cer, unde se vor împărtăşi de fericirea cea mare. Iar cei ce nu vor asculta cuvîntul Meu, adăugă El, nu vor fi primiţi în cer şi vor avea de îndurat mii şi mii de chinuri.

Însă oamenii nu vroiră să-L creadă că este Fiul lui Dumnezeu şi trimis de Dumnezeu. Atunci făcu minuni, pentru a-i convinge că puterea Sa venea de la Tatăl Său.

Aşa, o mamă ceva mai în vîrstă decît mine se îmbolnăvise într-o zi de friguri tot atît de periculoase ca ale mele. Oamenii nu puteau să o scape, însă Iisus Cristos o apucă de mînă şi în aceeaşi clipă femeia se făcu pe deplin sănătoasă.

Altădată, unei mame îi murise singurul său fiu, care era cam de vîrsta ta. Îţi dai lesne seama de disperarea nenorocitei mame. Nu plînge, îi zise cu blîndeţe Fiul lui Dumnezeu.

Se apropie apoi de mort şi îi porunci să se scoale. Copilul ascultînd de această poruncă, se sculă numaidecît plin de sănătate şi viaţă, iar Iisus Cristos îl duse la mama lui, a cărei bucurie nu se poate spune.

Cu toate acestea, oamenii stăruiră în greşeala şi rătăcirea lor, că El nu era Fiul, nici trimisul lui Dumnezeu. Apoi nu puteau răbda văzînd că îi ceartă şi îi dojeneşte întruna. Făcură atunci o cruce mult mai mare decît crucea ce ţin în mînă, îl puseră pe ea cu braţele întinse, îi străpunseră picioarele şi mîinile cu cuie, care semănau întrucîtva cu spinii. Sîngele ţîşni din rănile Sale şi Fiul lui Dumnezeu muri. Pe cînd suferea, oamenii răi îşi băteau joc de El şi-L ocărau în toate felurile. Totuşi El nu făcuse nimănui vreun rău, ci, dimpotrivă, făcuse numai bine celor ce-L rugaseră să-i ajute.

— O, ce răi au fost oamenii! strigă Benoni. Dar de ce i-a lăsat Tatăl Ceresc şi nu i-a lovit cu fulgerele sale? Eu, în locul Lui, i-aş fi nimicit pe toţi.

— Scumpul meu copil, îi răspunse Genoveva, Iisus Cristos s-a rugat Tatălui Ceresc pentru dînşii. «Părinte, iartă-i, zise El, căci ei nu ştiu ce fac!» Şi aşa, Iisus Cristos a murit din dragoste pentru toţi oamenii, chiar şi pentru cei ce-L chinuiseră. Însă moartea Sa era trebuincioasă: fără această jertfă mare, nici un om n-ar fi intrat în cer; nici noi doi n-am fi fost primiţi.

Stînd nemişcat la locul său şi adînc îndoioşat de cele ce auzise pentru întîia oară, Benoni strigă:

— O, cît de bun a fost Iisus Cristos! Desigur că acum este în cer!

— Da, este în cer, îi întări Genoveva vorba. Cînd a murit, a fost pus într-o peşteră asemănătoare cu peştera în care locuim noi doi, iar intrarea peşterei a fost închisă cu un bolovan mare de piatră; însă, după trei zile, ieşi din peşteră plin de viaţă, iar ceva mai tîrziu, s-a urcat în cer unde este şi acum.

— Dar ştie, întrebă Benoni, că noi trăim în această singurătate? Şi-L vom vedea vreodată în cer?

— Iisus Cristos, îi răspunde Genoveva, ne vede şi este pretutindeni unde sîntem şi noi. Ne iubeşte, ne insuflă gînduri bune şi ne ajută să fim cît mai buni şi mai cinstiţi. Însă trebuie să ne silim să ajungem şi noi buni, aşa cum a fost şi El, dacă dorim să fim primiţi în cer. Fiul lui Dumnezeu ne ajută să ajungem la această ţintă. Tocmai pentru aceasta s-a pogorît pe pămînt şi s-a lăsat să fie răstignit!

Acum înţelegi, scumpul meu, de ce ţin mereu în mînă această cruciuliţă; ea ne aminteşte dragostea Celui ce a suferit pentru noi moartea. Iată de ce semnul acesta, aşa de simplu la vedere, este pentru noi aşa de preţios.

Vai, iubitul meu copil! adăugă ea, privindu-l cu ochii plini de lacrimi, această cruce este singura amintire ce pot să-ţi las. După ce voi muri, o vei lua din mîinile mele reci şi îngheţate şi vei avea grijă să o păstrezi. Cînd vei fi mare şi bogat, să nu-ţi fie ruşine să o pui într-una din încăperile tale luxoase. De fiecare dată cînd îţi vei arunca asupra ei privirea, gîndeşte-te la Acela care a murit din dragoste pentru toţi oamenii şi pentru tine şi gîndeşte-te la sărmana ta mamă, care se pregăteşte să moară. Vederea crucii să te întărească în hotărîrea de a duce o viaţă curată şi cinstită.

Această conversaţie lungă slăbise aşa de mult pe Genoveva, încît a fost nevoită să tacă o bună bucată de timp, iar cînd a mai căpătat ceva puteri, zise lui Benoni:

— Să-ţi ajute Dumnezeu să ajungi sănătos la tatăl tău! Vei avea de străbătut acest pustiu groaznic, va trebui să treci prin păduri necălcate de picior omenesc, să te caţeri pe stînci şi să treci prin prăpăstii adînci. Să nu-ţi pierzi curajul. Nu uita să iei cu tine cîţiva dovleci plini cu lapte, ca să ai cu ce-ţi potoli foamea pe drum. Ia şi băţul acesta al meu, ca să

te aperi de fiarele sălbatice şi mergi cu încredere în ajutorul lui Dumnezeu.

Spre seară, Genoveva se simţea aşa de slăbită, că abia mai putea să respire. Tot corpul i se acoperise de o sudoare rece. Strîngîndu-şi cele din urmă puteri, şezu în aşternutul ei de muşchi şi, privind pe Benoni cu o privire îndurerată, îi zise cu un glas înduioşat:

— Îngenunchiază, copilul meu, ca să te binecuvintez, aşa cum mama mă binecuvîntase, atunci cînd m-am despărţit de dînsa.

Lăsîndu-se în genunchi, Benoni plecă spre pămînt chipul său scăldat în lacrimi. Genoveva îşi puse mîinile pe chipul lui şi zise cu glasul care îi tremura:

— Dumnezeu să te binecuvinteze, sărmanul meu copil! El să te îndrume în viaţă şi să te păstreze curat şi fără pată! Şi nu uita pe nenorocita ta mamă, atunci cînd vei trăi în belşug şi bogăţie!

Nu putu spune mai mult, ci căzu din nou pe aşternutul de suferinţă şi închise ochii, în jurul cărora se lăsa întunericul morţii. Benoni nu ştia dacă mamă-sa adormise numai sau dacă sufletul ei părăsise corpul. În genunchi lîngă dînsa, plîngea cu sughiţuri şi spunea mereu aceste cuvinte: „Doamne Dumnezeule, nu lăsa pe mama să moară! Iisuse Cristoase, nu lăsa pe mama să moară! Iisuse Cristoase, vino şi trezeşte-o!".

11. Remuşcările lui Siegfried din pricina Genovevei

Contele Siegfried stătea grav rănit în cortul său, atunci cînd, într-un moment de mînie şi pe temeiul învinuirilor false ale lui Golo, semnase osîndirea la moarte a Genovevei. Wolf, scutierul şi vechiul său tovarăş de arme, era la ora aceea departe de tabără. La înapoiere intră în cort, doritor de a afla veşti despre sănătatea stăpînului său, iar Siegfried îi povesti tot ce se petrecuse în timpul lipsei lui.

La auzul celor spuse, cinstitul Wolf îngălbeni de groază.

— Iubitul meu stăpîn, strigă el, ce ai făcut? Soţia dumitale nu este şi nu poate fi vinovată. Dacă nu-i aşa, sînt gata să-mi dau capul, pe care anii l-au albit. O persoană crescută, aşa cum a fost crescută contesa Genoveva, nu se îndepărtează aşa de repede din drumul cinstei şi datoriei. Cît despre Golo, iertaţi-mi sinceritatea cu care vorbesc, dar vă spun că acest Golo nu este decît un ticălos lipsit de orice însuşiri bune. Ştiu că prin linguşiri josnice a izbutit să vă cîştige încrederea, dar vă rog să mă credeţi, stăpîne, că omul care vă laudă şi vă dă totdeauna dreptate este duşmanul cel mai periculos. În loc de a vă iubi, vă disprețuieşte şi nu se gîndeşte decît la interesul său. Un prieten sincer vă spune adevărul, chiar cînd acest adevăr vă supără. Iubitul meu stăpîn, nu respinge rugăciunea mea: ia îndată înapoi hotărîrea ce ai dat cu atîta grabă şi îndreaptă în chipul acest răul ce ai făcut. Dumneata, stăpîne, care ai socoti ca o crimă să osîndeşti, fără să-l asculţi, pe cel

din urmă supus, te-ai grăbit să trimiți la moarte pe o soție așa de devotată, pe o femeie așa de virtuoasă! Nici nu ți-ai dat măcar osteneala să o asculți! Să dea Dumnezeu să nu fii chinuit de remușcări grele din pricina hotărîrii grăbite la care te-a împins mînia!

Își dete și Siegfried seama că se hotărîse cu o grabă prea mare. Însă, cine era vinovat: Genoveva sau Golo? Stătea la îndoială asupra acestui lucru. Scrisoarea lui Golo era o țesătură de minciuni născocite cu atîta îndemînare, omul pe care Golo îl trimise la Siegfried cu scrisoarea era așa de viclean, încît Siegfried, de felul său gelos și bănuitor, se lăsă, cum se spune, să fie legat la ochi.

Totuși, Siegfried făcu ceva și anume: trimisese la Golo un al doilea crainic cu porunca să țină pe Genoveva închisă numai în încăperile ei pînă la înapoierea lui de la război. Îi mai poruncea să se poarte cu dînsa așa cum se cuvenea să se poarte cu o adevărată stăpînă.

Pe cînd omul trimis era pe drum, Siegfried devenea din zi în zi mai trist și mai tulburat. Uneori, nu se mai îndoia de nevinovăția Genovevei; alteori, nu-i venea să creadă să fi fost înșelat într-un chip atît de mișelesc de Golo, pe care îl încărcase de binefaceri. Această nesiguranță groaznică îi sfîșia inima.

De zece ori pe zi poruncea lui Wolf să meargă și să pîndească înapoierea crainicului. Contele Siegfried ajunsese să nu mai poată închide ochii nopți întregi la rînd.

În sfîrșit, se înapoie și crainicul, care aduse vestea că Genoveva și copilul ei au fost omorîți pe ascuns în pădure, așa cum poruncise Siegfried. La această veste, Siegfried rămase ca lovit de trăsnet. Durerea sa mocnită și tăcută se adînci și mai mult. Mai spunem că ostașii săi, care se strînseră în jurul cortului, hotărîră cu jurămînt moartea lui Golo.

Siegfried suferi mult timp de rana sa, iar chinul, care îl sfîșia, întîrzie vindecarea. Îndată ce se simți ceva mai bine, cere

de la căpetenia oştirii voie să se înapoieze acasă, ceea ce căpătă uşor, deoarece nu mai era nimic de temut din partea maurilor, care suferiseră o înfrîngere desăvîrşită. Şi aşa, urmat de Wolf şi de vitejii săi războinici, contele Siegfried luă înapoi drumul spre ţara sa.

Se lăsase aproape noaptea, cînd sosi la cel dintîi sat de pe pămînturile sale. Bărbaţi, femei, copii îi ieşiseră întru întîmpinare. Siegfried îi salută, le vorbi prietenește şi îi întrebă despre ceea ce se petrecuse cît timp lipsise el. Oamenii îi vorbiră cu cuvinte de laudă despre purtarea minunată a Genovevei şi nu cruţară pe Golo, ale cărui ticăloşii le deteră pe faţă.

Siegfried se îndepărtă cu inima apăsată de durere şi chiar în seara aceea sosi la castelul său. Toate ferestrele castelului erau luminate şi răsuna o muzică zgomotoasă. Golo dădea prietenilor de teapa sa un ospăţ bogat. Era convins că Siegfried va muri din pricina rănilor şi se socotea ca stăpînul castelului şi al tuturor pămînturilor contelui, iar prin petreceri şi ospeţe neîntrerupte se căznea să înnăbuşe remuşcările conştiinţei.

Totuşi, pe cînd şedea în fruntea mesei, servitorii îşi ziceau în şoaptă: „Dacă s-ar întîmpla să moară bunul nostru stăpîn, ştim că Golo va pune mîna pe avutul lui. Însă nu-i invidiez acest noroc. Privindu-l, vezi cît de neliniştit şi tulburat este."

— Ai dreptate, răspundea alt servitor, nici eu n-aş dori să fiu în locul său. Îl vezi că nu se atinge măcar de bunătăţile atît de gustoase de pe masă şi că stă ca un nenorocit, care îşi aşteaptă pedeapsa pentru crima săvîrşită.

Cînd a sosit la poarta castelului, Siegfried a poruncit trimbiţaşilor să sune semnalul înapoierii sale. Acestui semnal, santinela îi răspunse din vîrful zidurilor. Golo şi oaspeţii săi săriră ca loviţi de fulger. „Contele! Contele!" se auzi strigîndu-se din toate părţile. Îngrozit, Golo se grăbi să coboare în curte şi să ţină smerit de frîu calul stăpînului său. Se pă-

rea că pe chipu-i stă scrisă cu litere mari povestea tuturor fărădelegilor ce săvîrşise. Merse înaintea lui Siegfried cu paşi tremurători; abia putea ţine făclia ce purta în mînă.

Contele Siegfried nu văzu în castel decît neorînduială şi risipă; peste tot vedea oameni ce nu-i erau cunoscuţi şi pe ale căror chipuri se zugrăvea o spaimă mare. Cîţiva servitori bătrîni care se mai găseau la castel, îl întîmpinară cu ochii plini de lacrimi.

După ce a intrat în sala cea mare, Siegfried puse pe masă coiful şi sabia, apoi ceru lui Golo toate cheile castelului şi însărcină pe credinciosul Wolf cu paza porţilor, ca să nu poată fugi nimeni. După ce mai porunci ca oamenilor cu care venise să li se ducă bine de grijă, făcu tuturor semn să se retragă.

Siegfried merse mai întîi la încăperile Genovevei, încăperi pe ale căror uşi le încuiase Golo. Ştiindu-se vinovat, Golo nu mai avusese curajul să intre în aceste încăperi din ziua în care sărmana Genoveva fusese ridicată cu sila. Totul se găsea, aşadar, în starea din ziua în care Genoveva plecase de acolo. Iată, pe gherghefiul său era brodată o cunună de lauri, pe care ea o lucra pentru Siegfried şi care nu era isprăvită decît pe jumătate. Mai încolo, era lăuta Genovevei alături de o culegere de cîntece religioase.

Siegfried mai găsi cîteva copii de pe scrisorile ce îi scria Genoveva, scrisori în care se vedeau sentimente din cele mai nobile şi dragostea ei neclintită pentru Siegfried. Siegfried însă nu primise nici una din aceste scrisori, în care Genoveva îi spunea, între altele, cum în toate zilele se roagă lui Dumnezeu să-l aducă mai repede şi cum se bucura să-i iasă întru întîmpinare şi să-i pună în braţe copilul, pe care se aştepta să-l nască. Îl mai spunea cît de îngrijorată şi supărată este că n-are veşti de la el. În adevăr, Golo nu-i dăduse nici una

din scrisorile trimise de Siegfried, tot așa cum oprise scrisorile scrise de Genoveva pentru Siegfried.

Se făcuse miezul nopții. Sub povara durerii sale, Siegfried stătea nemișcat în camera Genovevei, vărsînd lacrimi și suspinînd. Absorbit de gînduri triste, nu vedea că lumînările, pe jumătate arse, erau aproape să se stingă. Pe neașteptate, intră în cameră credincioasa Berta, care îi aducea scrisoarea scrisă de Genoveva în închisoare. Îi arătă colanul de mărgăritare, pe care el îl recunoscu numaidecît, și îi povesti printre lacrimi tot ce se întîmplase. Berta îi mai spuse tot ce Genoveva făcuse pentru dînsa cînd era bolnavă și îi repetă ultimele cuvinte ale Genovevei.

Atunci durerea lui Siegfried izbucni cu toată puterea. Nici n-avea nevoie de atîtea dovezi, ca să fie convins de nevinovăția desăvîrșită a Genovevei. Udă cu lacrimi scrisoarea ei și își făcu singur imputările cele mai amare și usturătoare. În sfîrșit, se sculă și, scos din fire, ceru sabia, ca să omoare pe Golo. A fost însă oprit de Wolf, care îi atrase băgarea de seamă că nu-i este îngăduit să osîndească la moarte pe acest ticălos, fără să-l fi ascultat.

Totuși Siegfried porunci ca trădătorul Golo să fie pus în lanțuri și închis în aceeași temniță în care Genoveva zăcuse atîta amar de vreme. Au fost arestați, de asemenea, cei ce ajutaseră pe Golo.

A doua zi dimineața, Siegfried porunci să fie adus Golo înaintea sa, ca să-l supună la un interogatoriu. Pînă să vină, citi încă odată scrisoarea Genovevei. Fu mișcat adînc de cuvintele următoare: „Iartă-l, precum și eu îl iert, nu vreau ca din pricina mea să se verse măcar o picătură de sînge".

Cînd Golo intră, Siegfried, privindu-l înduioșat, îi zise cu un glas blînd și liniștit:

— Golo, ce rău ți-am făcut ca să te porți așa cu mine? Și ce rău îți făcuse soția mea și copilul meu? Știi doar că

erai un nenorocit fără căpătîi cînd te-am luat la castel şi te-am încărcat de binefaceri. De ce să ne răsplăteşti cu atîta răutate şi cruzime?

Mirat de blîndeţea cu care îi vorbise Siegfried, Golo, în al cărui suflet chinuit de remuşcări pătrunse sentimentul pocăinţei, se porni să plîngă şi să zică:

— Duhul răului îmi luase minţile. Contesa Genoveva este nevinovată şi curată ca un înger din cer.

Aceste spuse despre nevinovăţia Genovevei au fost pentru Siegfried o mare mîngîiere. După ce îndepărtă din faţa sa pe Golo, plînse amar şi blestemă de o mie de ori nenorocita mînie care îl împinse să osîndească la moarte pe minunata sa soţie.

Din ziua aceea, Siegfried căzu într-o melancolie aşa de adîncă, încît cei din jurul său se temeau pentru viaţa lui. Deseori, părea că nu mai este în toate minţile. Prietenii săi, care locuiau în castelele vecine, veneau la el şi se sileau să-l mai distreze; însă toate silinţele lor erau zadarnice. Siegfried nu ieşea din camera Genovevei decît ca să meargă la bisericuţa de la castel. Făcu cercetări amănunţite, ca să găsească mormîntul Genovevei, pentru a-şi plînge pe el durerea şi a face rămăşiţelor ei pămînteşti o înmormîntare vrednică de dînsa. Însă noi ştim din ce pricină — aceste cercetări n-au dus la nici un rezultat.

Atunci, făcu la bisericuţă un parastas pentru sufletul Genovevei şi al lui Benoni. În biserică n-a putut încăpea nici a zecea parte din mulţimea ce venise la parastas. Cu acest prilej, Siegfried făcu pomeni bogate, apoi construi un monument întru amintirea Genovevei.

12. Siegfried găseşte pe Genoveva

După mai mulţi ani de viaţă trăită în durere şi singurătate, contele Siegfried a putut fi induplecat să părăsească din cînd în cînd castelul şi să ia parte la distracţiile ce prietenii săi puneau la cale pentru dînsul. Printre aceste distracţii, vînătoarea era aceea care îi plăcea mai mult. Luă, aşadar, parte la vînătorile la care îl invitau alţi cavaleri, omorînd sau urmărind ba un cerb, ba un mistreţ, ba un lup, ba un urs, care erau în număr mare în Belgia de atunci. După stăruinţele lui Wolf, chemă şi Siegfried pe cavalerii din vecinătate la o vînătoare.

Se apropia sfîrşitul iernii. Vînătoarea a fost fixată pentru primă zi frumoasă în care zăpada, proaspăt căzută, ar înlesni descoperirea vînatului.

Sosi şi ziua aceea. Însoţit de mai mulţi cavaleri şi de ofiţerii de la castelul său, Siegfried porni la vînătoare din zorii zilei. Cu toţii mergeau călări pe armăsari focoşi şi urmaţi de un număr mare de servitori, care aveau grija ciinilor de vînătoare.

Nu după mult, răsună departe în pădure sunetul puternic al cornului de vînătoare. Au fost răpuşi mai mulţi cerbi şi mistreţi. Siegfried dete de urmele unui vinat, pe care îl fugări cu toată iuţeala armăsarului său. Sărind peste stînci rîpoase şi acoperite de spini şi mărăcini, animalul fugărit merse să se ascundă în peştera Genovevei. Era credincioasa cerboaică, al cărei lapte hrănea de aşa mult timp pe Genoveva şi pe Benoni.

Siegfried descăleacă și își legă armăsarul de trunchiul unui brad. Ținindu-se de urmele făcute de cerboaică în zăpada proaspăt căzută, ajunse la intrarea în peșteră. Care nu fu mirarea sa, cînd zări în fundul peșterii un chip omenesc slab și palid ca moartea! Era Genoveva, care putuse birui pînă atunci boala ce o mistuia. Ajunsese totuși într-o stare de slăbiciune și de istovire așa de mare, încît ar fi murit în acea pustietate, unde era lipsită de orice îngrijiri.

— Dacă ești o făptură omenească, ieși și te arată la lumina zilei! îi strigă Siegfried de la intrarea în peșteră.

Genoveva ieși. Era înfășurată în pielea oii pe care o scăpase din gura lupului. Părul său lung îi cădea în bucle aurii. Avea brațele și picioarele goale și tremura de frig, iar pe chipul ei se așternuse paloarea morții.

— Cine ești și cum de te afli în locul acesta? o întrebă Siegfried speriat, dîndu-se cîțiva pași îndărăt.

Nici nu-i trecea prin minte că are în fața-i pe soția sa. Însă Genoveva îl recunoscu îndată.

— Siegfried, îi zise ea cu voce slabă, sînt soția ta, Genoveva, pe care ai osîndit-o la moarte, dar despre care Dumnezeu știe că sînt nevinovată.

La aceste cuvinte, contele rămase ca trăznit. Era oare treaz sau visa? Iată ce nu putea să-și lămurească. Ba chiar în primele clipe crezu că are înaintea sa o nălucă, umbra supărată a Genovevei.

— Duh al soției mele mult iubită, strigă el cu glas sfîșietor, de ce vii să mă învinuiești pentru sîngele ce am vărsat? Nu cumva în acest loc a fost săvîrșită crima cea groaznică? Nu cumva în această peșteră a fost pus trupul tău însîngerat? Îndepărtează-te, umbră a soției mele, îndepărtează-te! Îmi ajunge chinul ce îndur din pricina remușcării conștiinței. Întoarce-te la lăcașul de pace și liniște și roa-

gă-te pentru un nenorocit, care nu-şi mai găseşte odihnă pe pămînt.

— Siegfried, scumpul meu Siegfried, îi răspunse Genoveva plîngînd, ceea ce vezi nu este umbră, ci sînt eu, soţia ta, Genoveva ta! Trăiesc încă, datorită celor doi oameni, care fuseseră însărcinaţi să mă omoare, dar care m-au cruţat pe mine şi pe copilul tău.

Însă Siegfried nu se trezise încă din zăpăceala în care căzuse din pricina spaimei ce trăsese. Un văl des îi acoperea ochii şi n-auzea nimic din ce-i spunea Genoveva. Privind-o ţintă, îşi închipuia mereu că are o umbră înaintea sa.

Genoveva îl apucă de mînă cu dragoste. Siegfried îşi retrase mîna şi-i zise cu un glas ce-i tremura:

— Lasă-mă! Mîna ta este rece şi îngheţată. Sau, mai bine ia-mă în mormîntul în care te odihneşti, căci viaţa a ajuns pentru mine o povară şi doresc moartea ca o uşurare.

— Siegfried, scumpul meu soţ, îi răspunse ea, privindu-l cu dragostea şi blîndeţea unui înger: Siegfried, nu-ţi cunoşti soţia? Priveşte-mă bine! Vezi la degetul meu inelul ce-mi dăduseşi ca semn al dragostei tale. Vino-ţi în fire, iubitul meu.

În sfîrşit, Siegfried îşi reveni în fire, ca şi cum s-ar fi trezit dintr-un vis urît.

— Da, tu eşti! strigă el, căzînd zdrobit la picioarele ei.

Ochii săi rămaseră mult timp aţintiţi asupra acestui chip palid şi slab, aşa de deosebit de ceea ce fusese odinioară.

— Iată pe soţia mea! zise el printre şiroaie de lacrimi. Iată pe Genoveva mea! În ce stare o găsesc, sfinte Dumnezeule! Şi eu, numai eu, nesocotitul, am prăvălit-o în această prăpastie a nenorocirii şi mizeriei! Genoveva! Ai putea oare să mă ierţi?

— Scumpe Siegfried, îi răspunse ea printre lacrimi, niciodată nu ţi-am purtat pică şi ură. Te-am iubit totdeauna cu

aceeaşi dragoste, fiindcă ştiam că ai căzut pradă vicleniei unui ticălos. Scoală, deci, ca să te strîng la pieptul meu şi nu te mai chinui! Dumnezeu m-a ajutat ca să trăiesc în acest pustiu şi să găsesc în chipul acesta drumul mîntuirii sufletului.

Pe cînd vorbea, iată că veni şi Benoni. Înfăşurat în pielea de căprioară, mergea cu picioarele goale în zăpadă şi purta la subsiori cîteva ierburi fragede pe care le culese la izvor, iar în mînă ţinea o rădăcină din care rodea cu poftă.

Copilul rămase ca împietrit la vederea lui Siegfried şi a armelor strălucitoare ce purta. Însă îşi reveni repede din spaima sa şi zise:

— Mamă, nu cumva este unul din oamenii răi şi vine să te omoare? Nu plînge, adăugă el, alergînd la dînsa; voi ştii să te apăr.

— Dragul meu, îi răspunse Genoveva înduioşată, n-avea nici o frică. Priveşte-l şi vino să-i săruţi mîna. Nu-ţi va face nici un rău, căci este acel tată bun, despre care ţi-am vorbit. Vezi că varsă lacrimi pe suferinţele noastre, iar Dumnezeu l-a trimis să pună acestor suferinţe capăt şi să ne scoată din acest pustiu.

Întorcîndu-se, Benoni ridică ochii spre Siegfried. Semăna leit cu tatăl său. Avea, ca şi Siegfried, părul negru şi buclat, fruntea nobilă şi înaltă, ochii mari şi plini de foc, nasul frumos ca de vultur şi o gură frumoasă.

La vederea acestui copil dulce a cărui îmbrăcăminte arăta o lipsă şi o mizerie cumplită, din ochii lui Siegfried se porni un nou potop de lacrimi. Îl luă în braţe, îl acoperi cu sărutări şi mult timp nu putu spune decît cuvintele: „Copilul meu! Copilul meu!“. Apoi, mişcat pînă în adîncul sufletului, înălţă ochii spre cer, cuprinse cu celălalt braţ pe Genoveva şi zise cu un glas întretăiat de sughiţuri:

— Dumnezeule, mi-ai dat dintr-o dată prea multă fericire! A lucit şi pentru mine ziua despre care nu mai aveam

nădejdea că va sosi. Ţin în braţele mele pe iubitul meu fiu, pe care îl văd pentru întîia oară, şi pe mult iubita mea soţie care, ca să zic aşa, îmi este trimisă înapoi de la locuinţa morţilor.

Împreunîndu-şi mîinile, făcu şi Genoveva o rugăciune fierbinte şi încheie: „Slavă Ţie, Dumnezeule, pentru mila Ta nesfîrşită!".

La rîndul său, văzînd pe părinţii săi că se roagă cu atîta ardoare, îşi înălţă şi Benoni mînuţele spre cer şi zise: „Slavă Ţie, Dumnezeule!"

Tustrei stătură mult timp îmbrăţişaţi, fără să spună un cuvînt; ceea ce simţeau, nu era putinţă să fie spus în cuvinte. Pînă la urmă, Genoveva rupse tăcerea şi întrebă pe Siegfried despre părinţii ei:

— Mai sînt oare în viaţă şi nu suferă din pricina bătrîneţelor? Şi nu-i aşa că le-ai împărtăşit vestea despre nevinovăţia mea? Iată, au trecut şapte ani, de cînd ei plîng pentru mine şi de cînd eu nu ştiu nimic despre dînşii.

— Părinţii tăi trăiesc, îi răspunse Siegfried. Sînt sănătoşi şi ştiu că eşti nevinovată. Voi trimite îndată un oştean să le ducă vestea fericită, care îi va umple de bucurie.

După aceasta, Genoveva conduse pe Siegfried în peştera în care, timp de atîţia ani, îşi găsise un adăpost. Din pricina frigului aspru, sărmana de ea nu mai putea sta în zăpadă cu picioarele goale.

Cîtă sfîşiere de inimă nu simţi Siegfried cînd văzu pereţii umezi ai peşterii, crucea acoperită cu muşchi şi piatra netezită de frecarea continuă a genunchilor Genovevei! Cu ochii înduioşaţi privea la aşternutul atît de sărăcăcios, la coşuleţele de trestie şi la dovlecii scobiţi, care alcătuiau toată mobila tristei locuinţe. Şezînd lîngă Genoveva, luă pe genunchi pe Benoni. Din fundul peşterii nu zărea, atît cît putea cuprinde

cu ochiul, decît stînci rîpoase și brazi negri, ale căror ramuri erau încă acoperite de zăpadă.

— Genovevo, zise el, ce minune dumnezeiască te-a ajutat ca să poți trăi în această pustietate groaznică? Fără îndoială că de sus, din cer, venea un înger și-ți aducea de-ale mîncării. Trăiești de șapte ani, fără să fi avut o bucățică de piine, fără foc să te încălzești în lunile aspre ale iernii și fără să ai un pat în care să-ți odihnești trupul obosit. Fiica unui duce și soția unui conte să trăiască într-o mizerie așa de cumplită și să meargă desculță prin zăpadă! ce suflet îngeresc trebuie să ai, ca să mă poți iubi pe mine, care sînt pricina atîtor suferințe!

— Să nu mai vorbim de aceasta, îi răspunse Genoveva. Privește mai bine la iubitul nostru copil. Vezi ce obraji trandafirii are și ce aer de sănătate și viață. L-au întărit hrana simplă și un exercițiu neîntrerupt. La castel l-am fi crescut cu multă delicatețe, așa că ar fi fost mai plăpînd.

Îi povesti după aceea cum Dumnezeu o ajutase pe dînsa și pe Benoni să trăiască din ziua în care cerboaica venise în peșteră și pînă în clipa în care buna cerboaică, urmărită de Siegfried, venise să se adăpostească în peșteră.

Siegfried asculta cu toată atenția. Cînd Genoveva isprăvi de povestit, el zise:

— Minunate sînt căile lui Dumnezeu și nesfîrșite sînt mijloacele cu care ajută și scapă de la pieire făpturile sale. Să nu uiți, scumpul meu fiu, că nu erai decît un copil plăpînd, alungat de tatăl tău, dar că în ziua în care tu și sărmana ta mamă erați cît p-aci să muriți de foame, Dumnezeu v-a trimis această cerboaică, pentru a vă scăpa pe amîndoi. În zilele acestea, mama ta, nemaiputînd îndura atîtea chinuri, era gata să-și dea sufletul. Nici tu n-ai fi putut scăpa cu viață din acest pustiu plin de fiare sălbatice.

Şi iată că aceeaşi cerboaică mi-a servit de călăuză şi m-a adus la voi. Vezi ce mijloace, aşa de simple la prima vedere, întrebuinţează Dumnezeu, ca să ne vină în ajutor în ceasurile de primejdie. Deci în El să-ţi pui încrederea în tot timpul vieţii tale.

13. Întoarcerea Genovevei la castel

Siegfried ieşi din peşteră cu Genoveva şi Benoni, apoi sună din cornul său de vînătoare, un corn de argint, ca să cheme pe oamenii săi. Sunetul puternic al cornului a fost repetat de mii de ori de ecoul stincilor dimprejur. Pînă atunci, Benoni n-auzise aşa ceva. În culmea bucuriei, luă cornul şi încercă să sufle ca şi tatăl său.

La sunetul cornului, cavalerii şi servitorii lui Siegfried veniră alergînd unii pe jos, alţii călări. Toţi rămaseră uimiţi la vederea femeii slabe şi palide, pe care contele e ţinea de mînă şi la vederea frumosului copil, pe care îl purta în braţe.

— Nobili cavaleri şi voi servitori credincioşi, le zise Siegfried cu glasul înduioşat, iată pe soţia mea Genoveva şi pe fiul meu Benoni!

La cele spuse, cu toţii scoaseră strigăte de nespusă surpriză, de bucurie şi de multă milă. Contele le spuse pe scurt povestea de necrezut a Genovevei, iar aceste spuse făcură asupra tuturor impresia cea mai adîncă. Doi cavaleri plecară îndată, ca să aducă veşminte pentru Genoveva şi să facă rost de o targă. În acelaşi timp, trebuiau să facă pregătirile trebuincioase pentru primirea Genovevei la castelul Siegfriedsburg.

Servitorii lui Siegfried aşternură lîngă foc un covor, pe care şezu Genoveva, apoi o înfăşură în mantaua sa căptuşită cu blană, iar capul i-l înfăşură într-un văl de pînză fină de in. Toţi cavalerii, pe care ea putu să-i recunoască uşor, veniră

rînd pe rînd să o salute cu tot respectul cel mai adînc şi să-şi arate sentimentele lor de bucurie şi compătimire.

Cînd se termină rîndul cavalerilor, cel dintîi care se repezi din rîndul servitorilor a fost credinciosul Wolf.

— Scumpa mea stăpînă, zise el udînd cu lacrimi mîna ce-i întinsese Genoveva, abia acum simt toată fericirea că am scăpat cu viaţă din războiul împotriva maurilor. Acum însă, cînd ochii mei au văzut această zi frumoasă, pot muri fără nici o părere de rău.

Luă apoi în braţe pe Benoni, îl sărută pe amîndoi obrajii şi îi zise:

— Fii binevenit, copilule drag! Văd că eşti chipul leit al tatălui tău. Să fii viteaz ca dînsul şi să ai bunătatea îngerească a mamei tale!

Benoni a fost mai întîi intimidat, văzîndu-se dintr-odată în mijlocul unei astfel de mulţimi de oameni. Însă, devenind repede mai încrezător, îşi luă din nou vorbăria de copil. Punea întrebări peste întrebări despre atîtea lucruri, pe care le vedea atunci pentru întîia oară. Ceea ce-l izbise în primul rînd au fost cavalerii. Se întîmplă şi cu el ceea ce se povesteşte despre cele dintîi popoare, care au văzut oamenii călări: îşi închipui că — o închipuire de copil — călăreţul şi calul formau o singură fiinţă.

— Tăticule, zise el, nu ştiam că sînt oameni cu patru picioare.

Însă cavalerii, descălecînd, îi arătară unul din caii lor.

— Tăticule, strigă el atunci, unde ai găsit asemenea animale? Noi n-am avut aşa ceva la pădurea noastră.

Dar cînd privi calul mai deaproape şi văzu că are în gură o bucată de frîu împodobită cu aur şi cu argint, mirarea sa nu fu mai mică, deoarece îşi închipui despre cal că aceasta era mîncarea sa. Uimirea sa atinse culmea, cînd văzu că focul aruncă flăcări vii şi strălucitoare.

— Mămico, întrebă el, oamenii au luat fulgerele din mijlocul norilor sau Dumnezeu li l-a dat în dar? Căci este un adevărat dar dumnezeiesc, adăugă el, privind lumina strălucitoare şi simţind căldura atît de plăcută a focului. Dacă am fi ştiut aceasta, am fi rugat pe Dumnezeu să ne dea şi nouă; în astă iarnă am fi avut o nevoie aşa de mare.

Fructele frumoase aduse la masă atraseră, de asemenea, atenţia lui Benoni. Luă în mînă un măr de un galben auriu şi zise:

— Tăticule, se vede treaba că acasă la tine nu e niciodată iarnă, deoarece aduci fructe aşa de frumoase şi fragede.

Privi apoi cu toată băgarea de seamă un pahar, pe care mai întîi n-avea curajul să-l atingă. Pînă la urmă, îl luă cu teamă şi-l ţinu mult în mînă.

— Cum se face că nu se topeşte? întrebă el. Credeam că este de gheaţă.

Se distră mult, privind prin pahar pe Genoveva şi celelalte persoane care erau la masă.

Însă cînd îşi văzu chipul într-o farfurie strălucitoare ca argintul, dintru început se sperie tare şi se trase îndărăt. După aceea, puse mînă în dosul farfuriei, vrînd să prindă pe copilul pe care credea că-l zărise. Lucrul i se părea de neînţeles; dar ceea ce îi făcea o surpriză şi o plăcere mai mare era faptul că acest copil, rînd pe rînd, rîdea sau stătea serios. Şi nu ştia că este el însuşi.

Aceste ieşiri şi glume nevinovate ale drăguţului Benoni înveseliră mult pe toţi oaspeţii, pe cînd părinţii săi zîmbeau fericiţi.

Nici nu se isprăvise bine cu masa, că veni călăreţul cu vestminte pentru Genoveva, care intră din nou în peşteră şi, după ce mulţumi lui Dumnezeu pentru că a scăpat-o într-un fel aşa de minunat; se îmbrăcă şi ieşi din peşteră, îmbrăcată aşa cum se cuvenea fiicei unui duce şi soţiei unui conte. Luă

cu dînsa şi crucea, ca o amintire a recunoştinţei şi suferinţelor ce îndurase.

Deoarece trebuia făcut un ocol destul de mare, ca să aducă pataşca, adică un fel de pat, servitorii făcură o targă cu ramuri de brad. Siegfried aşternu covoare pe această targă şi puse pe ea pe Genoveva şi pe Benoni. O mulţime nenumărată veni întru întîmpinarea lor, îndată ce ieşiseră din pădure. Vestea fericită că Genoveva a fost găsită din nou se răspîndise în tot ţinutul. Ţăranii îşi lăsaseră treburile; cu toţii, îmbrăcaţi în haine de sărbătoare, alergaseră să vadă pe iubita lor stăpînă. Cu cît Genoveva se apropia de castel, cu atît mulţimea devenea mai numeroasă. Era salutată din toate părţile cu strigăte de veselie şi cu lacrimi de bucurie. Printre persoanele care veniseră întru întîmpinarea Genovevei, se găseau şi doi pelerini. Aceşti pelerini nu erau alţii decît cei doi oameni, pe care Golo îi însărcinase să o omoare pe Genoveva. Îngenunchiară înaintea ei şi îi cerură iertare că o părăsiseră în pustiu, în loc să o ducă la părinţii ei, orice ar fi fost să păţească ei mai tîrziu. Apoi îi povestiseră că, temîndu-se de Golo pentru viaţa lor, merseră să se închine la locurile sfinte, de unde se întoarseră de cîteva zile.

Genoveva le întinse mîna cu bunătate.

— După Dumnezeu, le zise ea, vouă vă sînt datoare pentru viaţa mea şi viaţa fiului meu. Şi nu-i aşa, îi întrebă ea zîmbind, dar cu ochii împăienjeniţi de lacrimi, că nu vă căiţi că ne-aţi cruţat viaţa?

— Vai, răspunseră ei, credeam că făcusem mult lăsîndu-vă viaţa. Acum însă ne dăm seama că nu ne-am făcut toată datoria. Ar fi trebuit să înfruntăm toate primejdiile şi să vă ducem la părinţii domniei voastre.

După aceea, se aruncară amîndoi la picioarele lui Siegfried, căruia, de asemenea, îi cerură iertare şi totodată îi mulţumiră

cu recunoştinţă pentru dărnicia cu care ajutase pe nevestele şi pe copiii lor, căci, spre marea lor mirare, aflaseră cu cîtă mărinimie de suflet Genoveva îi recomandase lui Siegfried şi cu cîtă grijă părintească îi îndeplinise dorinţa.

La ora la care Genoveva se apropie de castel, dangătul clopotelor răsună din toate părţile. În adevăr, mulţimea de popor fără să fi primit de la cineva vreo poruncă, n-aşteptase decît clipa în care ar zări de departe pe Genoveva şi convoiul ei strălucitor, pentru a da semnalul de bucurie şi serbări. Aproape de castel era o mare de capete de oameni. Arborii înşiraţi de o parte şi de alta a drumului erau încărcaţi de lume. De asemenea, ferestrele şi acoperişurile caselor. Fiecare dorea să vadă pe iubita stăpînă, despre care se credea că murise de mult. Mulţimea scotea strigăte aşa de puternice de bucurie, încît aproape că nu se auzea sunetul clopotelor.

Ţinînd ochii plecaţi cu modestie, Genoveva ţinea pe genunchi pe Benoni. Îmbrăcat încă în pielea de căprioară, Benoni purta în mînă crucea pe care Genoveva o luase de la peşteră. La dreapta lor, mergea Siegfried, călare pe un armăsar iute, iar la stînga mergea credinciosul Wolf. Cei doi pelerini îi însoţeau, iar cerboaica se ţinea în urmă, ca şi cum ar fi fost un cîine. Unii din cavalerii şi oamenii lui Siegfried mergeau înainte, iar alţii urmau convoiul.

Cînd a intrat în curtea castelului, Genoveva a văzut că în curte este aşteptată de toate femeile şi fetele din împrejurimi. Erau gătite cu tot ce aveau ele mai frumos, iar în fruntea lor stătea o fată frumoasă îmbrăcată în alb, care purta la gît un colan minunat de mărgăritare fine. Ţinea în mînă o coroană de mirt înflorit. O întinse Genovevei ca simbol al inocenţei şi credinţei şi-i zise printre lacrimi:

— Primiţi această coroană în numele nostru al tuturora; Dumnezeu v-a păstrat în cer una şi mai frumoasă.

Genoveva nu recunoscuse pe această fată. I se spuse că este credincioasa Berta, care o cercetase în închisoare şi care avea atunci patrusprezece ani.

Atunci, în amintirea Genovevei, se trezi acea noapte groaznică din închisoare. Îmbrăţişă pe Berta şi, ridicînd ochii spre cer, zise: „Părinte ceresc! M-aş fi aşteptat oare să am parte de astfel de înapoiere şi primire, eu, care am fost dusă departe de aici ca o criminală de rînd? În acele clipe îngrozitoare, numai Tu, Dumnezeule, cunoşteai viitorul meu şi fericirea de care mă bucur în această zi binecuvîntată." Apoi, roşindu-se, luă din mîinile Bertei coroana de mirt.

Se aruncă în vorbă şi Wolf, care zise lui Siegfried:

— Stăpîne, am împlinit optzeci de ani şi deseori am intrat ca biruitor în acest castel, dar niciodată n-am văzut o sărbătoare aşa de frumoasă ca sărbătoarea de astăzi.

— Iubitul meu Wolf, îi răspunse Siegfried, sărbătoarea de astăzi a pregătit-o Dumnezeu însuşi, căci ea este birunţa virtuţii.

Însă Genoveva se simţea foarte slăbită şi obosită. Se retrase deci în camera sa, pe care nu o văzuse de atîţia ani de zile, căutînd odihna de care avea o nevoie aşa de mare.

În timpul acesta, părinţii Genovevei continuau să plîngă moartea ei. Dar bătrînul Wolf plecă în aceeaşi zi călare, ca să le dea vestea fericită că fiica lor fusese găsită în viaţă.

Nu este cu putinţă să arătăm în cuvinte bucuria ce au simţit ei la această veste. Au plecat numaidecît la castelul Siegfriedsburg, unde au îmbrăţişat pe Genoveva şi pe scumpul lor nepotel Benoni. În acele clipe, gustară şi ei fericirea cea mai desăvîrşită de care pot avea parte oamenii pe pămînt.

14. Sfîrşitul povestirii „Genoveva de Brabant“

Din ziua în care Genoveva se înapoiase la castel, fiecare dorea să o vadă. De obicei, se purta îmbrăcată în alb şi şedea mai mult într-un fotoliu, deoarece se simţea încă slabă. Chipul ei avea o înfăţişare aşa de îngerească de bunătate şi blîndeţe, încît părea încins de o cunună de slavă. Avea cuvinte bune pentru toţi cîţi veneau să o vadă, iar aceste cuvinte rămîneau întipărite în amintirea lor.

„Bunii mei prieteni, le spunea ea cu glas înduioşător, sînt încîntată că vă văd la mine. Vă mulţumesc pentru dragostea ce-mi purtaţi şi pentru partea ce luaţi la necazurile şi bucuriile mele. Ştiu că şi voi suferiţi îndeajuns, dar nu vă pierdeţi nădejdea şi încrederea în Dumnezeu, care ne scapă de primejdii şi face să iasă bine ceea ce noi, oamenii, credem că este rău. Dovada o aveţi în povestea vieţii mele.

Obişnuiţi-vă să vă mulţumiţi cu puţinul ce aveţi, căci sărăcia şi lipsa nu alungă fericirea; de aceasta mi-am dat seama eu însămi în pustiul în care am trăit. Oricît aţi fi de săraci, nu sînteţi atît cît am fost eu timp de şapte ani de zile. Aveţi cel puţin un bordei în care să vă adăpostiţi şi haine ca să vă îmbrăcaţi. Mai aveţi un aşternut, ca să vă odihniţi, iar iarna ceva mîncare caldă şi foc, ca să vă încălziţi.

Rugaţi-vă în toate zilele lui Dumnezeu şi siliţi-vă să vă păstraţi conştiinţa curată. Cel ce poartă pe Dumnezeu în sufletul său, îşi găseşte răsplata în cer. Rugăciunea ne dă puteri,

ca să ne îndeplinim datoria şi ne întăreşte cînd dă necazul pe noi. O conştiinţă curată este un bun pe care nu ni-l pot răpi nici nenorocirea, nici boala, nici moartea. Va sosi ziua în care vă veţi pătrunde de acest adevăr, aşa cum m-am pătruns eu însămi".

Iată în ce fel, întemeindu-se pe experienţa anilor trăiţi în pustiu, vorbea Genoveva celor ce veneau la dînsa. Îndemna pe toţi să aibă încredere unul într-altul şi sfătuia pe părinţi să crească pe copii în frica de Dumnezeu.

— Prietenă, zicea ea într-o zi unei femei, care era cu copilul în braţe, nu poţi ştii de pe acum soarta acestui copilaş nevinovat. Acum îţi zîmbeşte şi n-are nici un fel de griji, dar se poate să sosească ziua cînd ochii săi vor vărsa lacrimi şi cînd pe fruntea sa, astăzi aşa de senină, se vor aşterne norii necazurilor. Sileşte-te deci să-l creşti în învăţătura creştină şi mîntuitoare, datorită căreia va putea să înfrunte cu curaj loviturile ce va primi în viaţă. Aşa mă crescuse mama pe mine şi numai aşa am putut îndura toate nenorocirile ce se abătuseră pe capul meu în pustiul în care am trăit.

Genoveva însărcinase pe Benoni să dea fiecărui copil cîte un dar ca o amintire plăcută. Această bunătate drăgăstoasă şi îndemnurile ei mişcau pe oameni pînă la lacrimi. Smerenia, nenorocirile, răbdarea Genovevei, sfaturile ei şi — mai mult decît orice — exemplul şi purtarea ei deveniră pentru toţi locuitorii ţinutului un izvor de binefaceri şi pilde de imitat. Multe case, în care mai înainte stăpînea dihonia, se prefăcuseră în lăcaşuri de pace, de dragoste şi de fericire.

După ce văzuseră pe Genoveva şi pe Benoni, copiii fiind curioşi din fire, doreau să vadă şi cerboaica, ceea ce era foarte uşor, căci cerboaica se plimba liberă în curtea castelului. Urca de cîteva ori pe zi scările şi, stînd la uşa camerei Genovevei, nu pleca decît după ce i se deschidea uşa şi era primită pentru cîteva minute în cameră. Era aşa de blîndă, încît venea să

mănînce din mîna oricui. Ciinii, care o cunoşteau, nu o supărau în nici un fel. Cît despre copii, simţea o mare plăcere să o mîngîie şi să-i dea pîine.

„Doamne, Dumnezeule, ziceau mamele de copii, fără această cerboaică, oare ce s-ar fi ales de iubita noastră stăpînă şi de fiul ei? E sigur că ar fi murit de foame în pustiul acela".

— Iată de ce nu trebuie să chinuim animalele, răspundea servitorul în grija căruia era dată credincioasa cerboaică. Ce ne-am face dacă n-am avea boi să tragă plugul şi vaci să ne dea lapte? Fără animale, pămîntul n-ar fi pentru noi decît un pustiu nesfîrşit. Am vedea prea puţine cîmpuri lucrate cum trebuie, iar păşunile cele mai frumoase ar fi cu totul fără folos. De aceea, purtaţi-vă cu blîndeţe cu animalele şi socotiţi-le ca o binefacere din partea lui Dumnezeu.

Cît despre Golo, acest ticălos fusese osîndit la moarte; însă, după rugămintea Genovevei, pedeapsa i-a fost schimbată în închisoare pe viaţă. A trăit încă mulţi ani, sfîşiat de remuşcări, cufundat în disperarea cea mai îngrozitoare şi chinuit fără milă de amintirea crimelor săvîrşite. Se spune chiar că, nemaigăsindu-şi odihnă, ceru el însuşi să fie pedepsit cu moartea.

Nu se ştie pînă la ce vîrstă a trăit Genoveva, însă ceea ce este sigur e că ani de pace şi de fericire urmară lungilor sale suferinţe şi că după ce făcu mult bine, închise ochii pe vecie, senină şi liniştită. Viaţa ei după înapoierea de la peşteră a fost frumoasă ca o seară de primăvară după o furtună mare. Moartea ei a fost asemenea apusului de soare, ce răspîndeşte lumina sa binefăcătoare, pînă ce ultima rază piere din ochii noştri şi care, după aceea, răsare într-o altă lume cu mai multă strălucire şi măreţie.

O mulţime nenumărată veni la înmormîntarea ei. Toată această lume plîngea, dar nimeni n-a plîns aşa de mult ca Siegfried şi Benoni. Cît despre credincioasa cerboaică, ea, culcîndu-se la mormîntul stăpînei sale, nu se mai mişcă de

acolo şi nu mai vrù să primească nici un fel de hrană. Siegfried, care nu-şi mai găsi mîngîierea, construi pentru Genoveva un mormînt măreţ în marmoră albă, în partea de jos a căruia a fost sculptată şi cerboaica.

Încă de pe cînd trăia Genoveva şi la rugămintea ei, Siegfried zidise în pustiu o sihăstrie. Bisericuţa era în partea dreaptă a peşterii, în care Genoveva locuise aşa vreme îndelungată. Această bisericuţă a fost numită de popor Frauenkirche, adică Biserica femeilor. Zidurile pictate cu multă artă înfăţişau povestea Genovevei. Cruciuliţa de lemn, de care se legau atîtea amintiri, a fost încadrată în aur şi pusă pe Sfîntul Altar după moartea lui Benoni.

În partea cealaltă a peşterii, se ridică sihăstria, cu o grădiniţă udată de apa cristalină a izvorului. Mult popor venea să o cerceteze şi să se închine. Atunci, bunul şi bătrînul sihastru arăta vizitatorilor tot ce era de văzut şi mai cu seamă cruciuliţa şi picturile din peşteră. Le mai arăta piatra pe care Genoveva îngenunchia şi se ruga în toate zilele şi izvorul cu apă limpede, unde ea îşi potolea setea. Le spunea povestea ei şi îndemna pe toţi să urmeze pilda bună ce dăduse.

Genoveva a fost cinstită ca o sfîntă. Pînă la aproape un veac după moartea ei, mulţi oameni bătrîni se lăudau că o văzuseră în copilăria lor şi repetau nepoţilor lor cuvintele ce ea le spusese.

Castelul Siegfriedsburg, căruia poporul îi spunea mai mult Siegmern, nu se putu împotrivi coasei timpului. Nu departe de oraşul Coblenz de pe Rin, încă se mai văd cîteva ruine, cunoscute cu numele de Altensimmern. Însă respectul şi cinstirea pentru Genoveva nu s-au stins în sufletele oamenilor. I-au fost închinate biserici măreţe şi multe femei poartă în amintirea ei numele de Genoveva.

SFÎRŞIT